

Beleidsplan sociaal domein 2026-2029

Gewoon Samen

De kracht van Oegstgeest

Beleidsplan sociaal domein 2026-2029

1. Inleiding

De afgelopen jaren hebben we ons actief ingezet om de veerkracht en eigen kracht van onze inwoners te versterken. Dit deden we door maatschappelijke partners en inwoners te faciliteren, door laagdrempelige voorzieningen op te zetten en maatwerk te leveren via de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Er gaat dan ook veel goed in ons dorp, en daar mogen we trots op zijn. Tegelijkertijd staan we als gemeente en gemeenschap voor nieuwe en weerbarstige uitdagingen. Om daar goed op in te spelen, actualiseren we ons beleidsplan. We behouden wat werkt en scherpen aan waar dat nodig is, zodat we ook de komende jaren samen verder kunnen bouwen aan een gezonde, betrokken en toekomstbestendige gemeenschap.

In deze actualisatie blijven we vasthouden aan de koers die we eerder hebben ingezet. De nadruk op positieve gezondheid, samen meedoen en preventie heeft bijgedragen aan een overwegend gezond en sociaal dorp. Dat zien we terug in de tussenevaluatie van het vorige beleidsplan, de terugblik op de afgelopen jaren én in de cijfers: inwoners van Oegstgeest bewegen meer dan gemiddeld, er is minder obesitas onder jongvolwassenen, en inwoners weten de laagdrempelige voorzieningen van het CJG en welzijnsorganisaties goed te vinden. Ook blijkt uit het cliëntervaringsonderzoek van het Sociaal Team dat inwoners zich serieus genomen voelen.

Toch blijven er complexe ('wicked') problemen bestaan en staan we voor grote uitdagingen die zowel op landelijk niveau als lokaal hun invloed hebben. De dubbele vergrijzing in combinatie met een zeer krappe arbeidsmarkt in de zorg maakt dat maatwerk (zowel voor de jeugdwet, maar zeker Wmo) steeds lastiger beschikbaar blijft. Tegelijkertijd zijn we hard aan de slag om de stijgende kosten voor de uitvoering van deze wetten beheersbaar te houden. Dit is noodzakelijk omdat we ook als gemeente Oegstgeest met steeds meer financiële krapte te maken hebben (de herstructurering van het gemeentefonds maar ook de stijging in kosten hebben hierin een rol). Daarnaast lukt nog niet altijd om inwoners in kwetsbare situaties makkelijk te bereiken en zien we dat het woningtekort in- en de betaalbaarheid van onze samenleving druk legt op onze inwoners.

Dit alles in een maatschappelijke context waar nog steeds niet alle inwoners op gelijke wijze gehoord en gezien worden. Als lokale overheid hebben wij de taak om er te zijn voor al onze inwoners en moeten wij er dus actief mee bezig zijn dat we hierin niemand vergeten. We weten dat deze uitdagingen in de aankomende jaren zullen toenemen. Samen met het dorp zoeken we daarom naar manieren om hiermee om te gaan, de maatschappelijke context te verbeteren en noodzakelijke ondersteuning toekomstbestendig te houden. De eigen kracht en het probleemoplossend vermogen van onze inwoners zien we hierbij als onze belangrijkste hulpbron.

De lessen die we trekken uit de tussenevaluatie van 2022 en de interne terugblik vormen het vertrekpunt voor deze actualisatie. Ze onderstrepen het belang van laagdrempelige voorzieningen, nauwe samenwerking met partners, en het aansluiten bij ervaringen van inwoners in kwetsbare situaties. Daarnaast zetten we in op bewustwording rond gezond leven, en op heldere verwachtingen over wat mensen van elkaar en van de overheid kunnen vragen. Dat sluit aan bij onze visie:

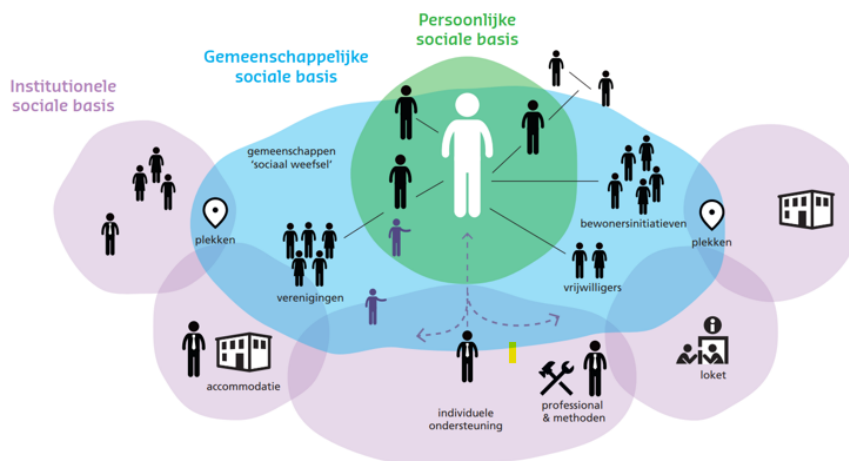
- Een bredere kijk op gezondheid
- Samen meedoen
- De kracht van het gewone

We zetten in op de sociale basis

De sociale basis- en ons vertrouwen in de eigen kracht en het probleemoplossend vermogen van onze inwoners vormt het fundament van deze visie. Met de sociale basis bedoelen we het eigen welzijn en netwerk van informele verbanden – zoals familie, burens en verenigingen – aangevuld met vrij toegankelijke voorzieningen van de gemeente en maatschappelijke organisaties. We geloven dat het versterken van deze sociale basis goed is voor ons dorp en onze inwoners. Een sterke en actieve sociale basis draagt bij aan het gevoel van welzijn en geluk van inwoners.

Daarnaast menen we dat inzet op de sociale basis kan helpen in het voorkomen van maatwerk. Een sterke sociale basis draagt bij aan welzijn, zelfredzaamheid en het voorkomen van zorgafhankelijkheid en fungeert als een belangrijk vangnet bij tegenslagen. In een tijd waarin de maatschappelijke verwachtingen veranderen, is het van belang dat we (opnieuw) leren omgaan met kwetsbaarheid en tegenslag als onderdeel van het leven. Juist dan maakt een sterke sociale basis het verschil.

Hierbij blijven we realistisch; het versterken van de sociale basis is een goede en noodzakelijke beweging maar geen wondermiddel. Samen met het dorp werken we toe naar een duurzame en toekomstbestendige balans tussen zorg en gemeenschap.

Figuur 1. Infographic over de sociale basis van kennisinstituut Movisie

Een integraal beleidsplan

Voor inwoners zijn beleidsdomeinen niet gescheiden: zij ervaren het leven in samenhang. Daarom kiezen we voor een integrale aanpak, waarin beleidsterreinen elkaar aanvullen en versterken. Ook zoeken we in dit plan de verbinding tussen beleid en uitvoering op. Tegelijkertijd verstevigen we de samenwerking met andere domeinen en verwachten we dat dat andersom ook gebeurt; belangrijke beleidsterreinen hiervoor zijn onder andere wonen, economie, gemeentelijk vastgoed en het beheer van openbare ruimte en speelvoorzieningen. Als gemeente dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een prettige, welkome en toegankelijke leefomgeving voor ál onze inwoners.

Deze samenwerking zoeken we niet alleen over beleidsgrenzen, maar ook over gemeentegrenzen heen. In dit beleidsplan gaan we uit van de reguliere middelen die wij ter beschikking hebben. We maken actief gebruik van rijksregelingen en subsidies (zoals vanuit het integraal zorgakkoord) om deze ambities te verdiepen, verbreden en versnellen. Om als gemeente het beste te kunnen doen voor onze inwoners is het wenselijk om de samenwerking op te zoeken daar waar dat bijdraagt aan het kunnen bieden van goede, efficiënte en betaalbare ondersteuning. We werken samen met andere gemeenten (in de Leidse regio, en daarbuiten) via verbonden partijen of in directe samenwerking. Deze samenwerking is nodig maar zorgt bij verschillende onderwerpen voor een complex krachtenveld waar de cirkel van invloed van Oegstgeest beperkt is. We houden in deze constructies oog op het gezamenlijk belang voor onze inwoners en zorgen dat wij in deze samenwerkingsstructuren een passende bijdrage leveren. Onderwerpen waar deze samenwerking van groot belang is zijn onder andere (maar niet alleen) de inkoop van specialistische voorzieningen voor de Wmo en Jeugdhulp, uitvoering van maatschappelijke zorg en de begeleidde toeleiding naar werk.

Ons integrale beleidsplan sluit vanuit deze integrale kijk aan bij een breed scala aan lokale en regionale beleidsnota's, waaronder (niet uitputtend):

- Preventieakkoord Jeugd
- Regiovisie op Jeugdhulp
- Programmaplan Maatschappelijke Zorg
- Speelbeleid
- Sport- en beweegakkoord
- Lokale Inclusieagenda
- Omgevingsvisie
- Regiovisie huiselijk geweld
- Woonvisie 2020-2030 Oegstgeest

- Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

De uitgangspunten van deze documenten zijn meegenomen bij de totstandkoming van dit plan. Daarmee vormt dit beleidsplan een overkoepelend kader voor het sociaal domein én een nadrukkelijke uitnodiging tot verdere samenwerking met andere domeinen en andere beleidsnota's.

Waar relevant, zal bij toekomstige raadsvoorstellen worden toegelicht wat de impact is op de doelen binnen dit plan.

Totstandkoming van het beleidsplan

In de tweede helft van 2024 zijn we gestart met de actualisatie van dit beleidsplan. Op basis van de evaluatie uit 2022 en andere inzichten uit de afgelopen jaren, hebben we onze doelen herijkt. Dit leidde tot een verheldering of verschuiving van accenten, terwijl de overkoepelende ambities ongewijzigd bleven.

Begin 2025 vond een bijeenkomst plaats met maatschappelijke partners. Samen blikten we terug en verkenden we de toekomst. Hun input is verwerkt in dit plan – onder andere in de toevoeging van doel 13 *"Inwoners zijn mentaal weerbaar en veerkrachtig"*. Ook werd de wens uitgesproken om vaker gezamenlijk het gesprek te voeren over ontwikkelingen in het sociaal domein. Een wens die verder vorm dient te krijgen in de uitwerking en uitvoering van dit plan.

Op 5 juni is de gemeenteraad geïnformeerd via een technische briefing. Tijdens deze bijeenkomst is het proces toegelicht en is er per thema stilgestaan bij de inhoudelijke ambities waarbij er ruimte was voor vragen en gesprek.

De Adviesraad Sociaal Domein en de Klankbordgroep inclusie worden gevraagd om advies op de conceptversie van dit plan. Naar aanleiding van hun advies zijn verschillende aanpassingen gedaan aan dit plan. De gemeenteraad van Oegstgeest heeft dit plan in september 2025 vastgesteld.

Hierna begint de verdere uitwerking en uitvoering van de ambities die hier zijn vastgelegd. Ook dit doen we integraal en samen met onze maatschappelijke partners en waar mogelijk met inwoners. We vinden het belangrijk om hierbij aandacht te hebben voor de manier waarop we meten wat we doen en resultaten laten zien.

Leeswijzer

In dit beleidsplan hanteren we per doel een vaste opbouw: we beschrijven waarom we het belangrijk vinden, hoe we het willen realiseren en wat het beoogde resultaat is.

Deze opbouw zie je terug in de opbouw van dit plan (Visie, Sturingskaders, Doelen).

Na de beschrijving van de maatschappelijke doelen gaan we in op de financiële onderbouwing (hoofdstuk 4) en sluiten we af met een voorstel voor de monitoring en evaluatie.

2. Visie en sturingskaders

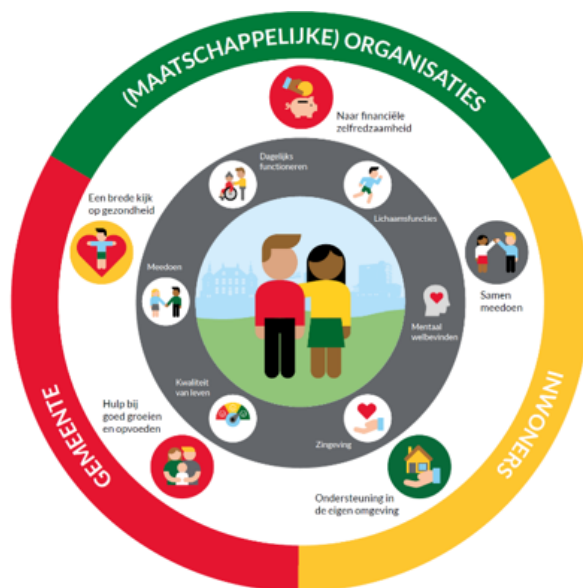
2.1 Visie

We vertalen onze visie in deze paragraaf naar drie ambities die uitgaan van het stimuleren en verstevigen van de sociale basis, eigen kracht en eigenaarschap van de gemeenschap. We geloven dat deze zaken intrinsiek waardevol zijn voor het welzijn van onze inwoners (en steun bieden in lastige situaties) en dat dit bij kan dragen aan het voorkomen van maatwerk en het toekomstbestendig maken van zorg en ondersteuning. Deze ambities zijn de kern van ons beleid en vormen het overkoepelende thema voor gesprekken met maatschappelijke partners en inwoners in het dorp. Deze ambities worden verder uitgewerkt in de sturingskaders en de doelen.

Ambitie 1. Een bredere kijk op gezondheid

In Oegstgeest willen we dat inwoners zich goed voelen en mee kunnen doen in de maatschappij. Daarom stimuleren en versterken we positieve gezondheid.

In de afgelopen jaren zijn wij hier, samen met onze partners in het dorp, mee aan de slag gegaan. De stappen die huisartsen en het wijk Samenwerkingsverband gezet hebben in de samenwerking met welzijn, maar ook de start van de coördinator Sport en Preventie zijn hier mooie voorbeelden van. In plaats van te kijken naar ziekte en zorg, leggen we de focus op gedrag en gezondheid. Daarbij gaat het niet om gezondheid als een statisch gegeven of een te bereiken doel. We stimuleren en faciliteren gedrag wat goed is voor fysieke gezondheid (zoals voldoende bewegen en een gezond gewicht) maar hebben ook breder aandacht voor andere leefgebieden zoals mentaal welbevinden, zingeving, sociale contacten en financiële gezondheid. Dit zijn allemaal onderdelen die bijdragen aan het welzijn van onze inwoners.

Figuur 2. Infographic over positieve gezondheid

Daarbij vinden we het belangrijk om aan te sluiten bij de manier waarop inwoners zelf welzijn en gezondheid ervaren. Door in gesprek te blijven met onze inwoners- via onze consultants, sociaal makelaar en verschillende onderzoeken- en onze maatschappelijke partners richten we ons op de onderwerpen die zij belangrijk vinden. Hierbij hebben we extra aandacht voor inwoners in een meer kwetsbare situatie. Met een stevige en brede sociale basis sluiten we laagdrempelig aan bij de verschillende behoeftes van inwoners. Deze manier van werken draagt op termijn bij aan een betere beheersbaarheid van toenemende zorgkosten en een (positief) gezond dorp.

Ambitie 2. Het belang van samen meedoen

In Oegstgeest hoort iedereen erbij. Toch is onze samenleving en dagelijkse praktijk niet voor iedereen even toegankelijk. Daarom zetten we ons actief in om drempels – in onze processen en daarbuiten – weg te nemen. We doen dit vanuit de uitgangspunten van het sociale en mensenrechtenmodel, zoals verwoord in het VN-verdrag voor mensen met een beperking.

Onze gemeente kenmerkt zich door betrokken inwoners, sterke verenigingen en goede voorzieningen. Maar soms heeft iemand tijdelijk extra steun nodig, bijvoorbeeld door ouderdom of tegenslag. In Oegstgeest vinden we het belangrijk dat we naar elkaar omkijken en klaarstaan voor elkaar.

Dat zien we ook terug in mooie initiatieven: burenhulp elkaar in de Lief & Leedstraten en vrijwilligers van Automaatje brengen mensen naar plekken in de regio.

Een sterke gemeenschap begint bij meedoen – naar eigen vermogen, ongeacht leeftijd, achtergrond of gezondheid. Of je nu vrijwilliger bent, deelneemt aan “Oegstgeest Ontmoet” of lid bent van een vereniging: samen bouwen we aan verbondenheid en welzijn.

Als gemeente ondersteunen we dit door mensen met elkaar te verbinden, bewonersinitiatieven te steunen en toegankelijke, laagdrempelige voorzieningen te bieden. Zo zorgen we samen dat iedereen zich gezien voelt en niemand buitenspel staat.

Ambitie 3. De kracht van het gewone

Tegenslagen en moeilijke situaties horen bij het leven, niet alles is te voorkomen.

Ook in de komende jaren zetten wij ons in op het versterken van weerstand en veerkracht in deze situaties, voor individuele inwoners, gezinnen of doelgroepen. Dit kunnen we niet alleen, juist de eigen kracht en het probleemoplossend vermogen van onze inwoners en de informele netwerken zijn belangrijk. Samen met het dorp en met onze maatschappelijke partners bouwen we aan een inclusieve gemeenschap.

Een netwerk om mensen heen kan op verschillende manieren helpen om door lastige tijden heen te komen; het kan oplossingen bieden en zorgafhankelijkheid voorkomen, of steun zijn als een oplossing lastiger is. Omzien naar elkaar is belangrijk, zowel voor mensen die een extra handje kunnen gebruiken, als voor mensen die wat meer steun kunnen geven. Met een stevige sociale basis bouwen we verder aan deze gemeenschap. Dit doen we door afspraken met elkaar te maken- zoals in het Preventieakkoord

Jeugd en het sport- en beweegakkoord-, samenwerkingen te vormen- zoals de coalitie Kansrijke Start-, maar vooral door bewonersinitiatieven en informele zorg te ondersteunen. We hebben hierbij extra aandacht voor vrijwilligers en mantelzorgers. Juist de inwoners die “gewoon” voor elkaar klaar staan zijn de kracht van ons dorp.

Tegelijkertijd hebben we te maken met verschillende uitdagingen voor het inzetten van maatwerkvoorzieningen. Wachtlijsten, het verzwaren van de hulpvraag, complexe systemen en regels, de dubbele vergrijzing¹ en financiële druk maken dat de inzet van maatwerk steeds lastiger zal worden. Inzetten op het verstevigen van de sociale basis helpt, net als een gezonde en inclusieve gemeente, om maatwerk te voorkomen waar mogelijk. Laagdrempelige ondersteuning is fijn voor inwoners zelf, en maakt dat maatwerkvoorzieningen beschikbaar blijven wanneer deze echt nodig zijn.

2.2 Sturingskaders.

Om de drie ambities te realiseren, werken we met sturingskaders; In de rol als opdrachtgever (bijvoorbeeld bij de toegang voor jeugdhulp), als uitvoerder (uitkeringen, maatwerkvoorzieningen) en als partner (bijvoorbeeld in de coalitie tegen alcohol en drugs) gebruiken we deze kaders om zicht te houden en te sturen op het sociaal domein. De sturingskaders krijgen een prominente plaats in ons nieuwe subsidiebeleid en vormen daarmee de leidende principes voor het realiseren van onze ambities.

1. We sturen op maatschappelijk resultaat

Binnen het sociaal domein bestaat niet één vaste manier van sturing; in de praktijk vraagt elk vraagstuk of thema om een eigen benadering. We passen ons aan op wat de inhoud van ons werk van ons vraagt. Hierbij zorgen we dat we weten en kunnen vertellen wat we doen, hoe we het doen en waarom we het doen.

Dit betekent dat we vooraf duidelijke afspraken maken over het maatschappelijk resultaat dat we nastreven (outcome) en hoe we dit resultaat meten (output). We weten dat het gelijk interpreteren van definities en het spreken van dezelfde taal heel cruciaal is en nemen dit mee als randvoorwaarde om te sturen in het sociaal domein. Ook houden we er rekening mee dat resultaten niet altijd direct zichtbaar of meetbaar zijn. We baseren onze koers op data en sluiten aan bij de ervaringen en behoeften vanuit het dorp. We weten dat het sociaal domein niet volledig maakbaar is. We zijn eerlijk en transparant over onze (on)mogelijkheden, en nemen dit mee in de resultaten die we nastreven en de wijze waarop we ons verantwoorden. De resultaten in het sociaal domein worden zichtbaar voor inwoners en de gemeenteraad in cijfers, context, beelden en verhalen.

2. We werken met en voor het dorp

We werken samen met het dorp om de Oegstgeester gemeenschap te versterken en een stevige sociale basis te realiseren. Dit kunnen we niet alleen; we stimuleren het eigenaarschap van inwoners en maatschappelijke partners. Inwoners(groepen) nemen zelf het initiatief om zaken in hun buurt of omgeving te realiseren. Verenigingen en geloofsgemeenschappen spelen hierbij een belangrijke rol. Ook zien we dat samenwerking via akkoorden of netwerken leidt tot gedeelde waarden en ambities. Informele zorgnetwerken worden versterkt en er ontstaan verbindingen tussen informele en formele zorg. Dat vraagt vanuit de gemeente om een faciliterende en meewerkende houding. Om de samenwerking met het dorp verder te verstevigen blijven we actief het gesprek opzoeken, zeker met inwoners die zich in een kwetsbare situatie bevinden. We onderzoeken welke beleidsdoelen in gezamenlijkheid met het dorp gedragen kunnen worden en zetten in op participatietrajecten, hierin nemen we een aanjagende rol. Per vraagstuk denken we na over een passende vorm van participatie; Participatie is maatwerk, afhankelijk van het thema en de doelgroep.

3. We focussen op preventie en integraal werken

De vraag naar ondersteuning zal in de aankomende jaren blijven groeien. Integraal werken vanuit positieve gezondheid draagt bij aan het voorkómen van grotere problemen. We kijken breed naar het hele sociaal domein én daarbuiten. In de praktijk van onze inwoners zijn er geen scheidslijnen tussen de verschillende domeinen; Leuke en veilige speelvoorzieningen helpen kinderen genoeg te bewegen, veilige voetpaden maakt dat ook een inwoner die lastiger loopt toch zelf naar de bakker gaat en beschikbare woonplekken zijn de eerste stap om dak en thuisloze inwoners verder te helpen.

Niet alles wat er nodig is om onze ambities te behalen ligt ook binnen onze invloedsfeer. We zoeken waar dat helpt- actief samenwerking op met onze collega's binnen en buiten het sociaal domein. We vragen hen ook om ons tijdig te betrekken en stimuleren onze maatschappelijke partners om waar passend is domein overstijgende samenwerkingen aan te gaan. Wat we samendoen draagt bij aan het

1) Hiermee doelen wij op de demografische ontwikkeling waarbij zowel het aantal ouderen in Nederland toeneemt, als dat mensen ouder worden.

voorkomen van zwaardere zorg, voorziet in een behoefte van het dorp en draagt zo bij aan het welzijn van onze inwoners. We houden daarbij altijd oog voor de kwetsbare inwoners: licht waar het kan en zo zwaar als nodig is. Wij vertrouwen op onze professionals en zoeken samen naar mogelijkheden om integraal en preventief te werken.

4. We doen wat nodig is, daar waar het nodig is

Iedere inwoner van onze gemeente verdient de kans om mee te doen. Maar we weten ook: niet iedereen heeft hetzelfde nodig om vooruit te komen. We kiezen ervoor om gericht te investeren in de plekken en groepen waar de uitdagingen het grootst zijn en in de oplossingen die zich richten op de oorzaak van de problemen. Dat doen we gebiedsgericht, met een systemisch perspectief en vanuit de ervaringen van inwoners zelf. Zo zorgen we samen voor een gemeente waarin iedereen mee kan doen, op een manier die bij hen past.

Wij geloven dat een gebiedsgerichte aanpak bijdraagt aan het verstevigen en uitbreiden van sociale netwerken. Deze aanpak is daarom afhankelijk van de infrastructuur en de veerkracht in een wijk. We beoordelen samen met onze partners en inwoners welke wijken meer of minder aandacht nodig hebben. Zo zijn in jonge wijken meer voorzieningen nodig voor jeugd (bijvoorbeeld speelplekken) en ligt de focus in een andere wijk juist op het bieden van voldoende voorzieningen en ontmoetingsplekken voor senioren. Van aanbod- naar vraaggericht werken.

Ook op kleinere schaal- wanneer het gaat om een inwoner of een gezin- kijken we naar de brede context en werken we vanuit een systemisch perspectief. We zoeken naar ondersteuning en oplossingen die de oorzaak aanpakken en werken hierbij zo nodig domein-overstijgen.

Om dit te doen maken we gebruik van innovaties in het werkveld, of brede innovaties (zoals de ontwikkeling van AI) wanneer deze bij kunnen dragen aan ons doel.

Daarnaast hebben we specifiek aandacht voor groepen mensen waarvan we weten dat ze in een meer kwetsbare situatie zitten; Denk hierbij o.a. aan inwoners die moeite hebben om financieel rond te komen, of nieuwkomers in ons dorp. Samen met maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en vooral (waar mogelijk) met inwoners zelf, gaan we aan de slag om juist deze doelgroepen goed te bereiken.

2.3 Wat willen we bereiken?

In de volgende hoofdstukken beschrijven we wat wij de komende jaren willen bereiken in het sociaal domein van Oegstgeest: we gaan met elkaar werken aan 23 doelen verdeeld over 5 thema's. Per doel beschrijven we het waarom van de maatschappelijke opgave, hoe we dat willen doen en wat we concreet willen bereiken.

De vijf thema's zijn:

1. **Naar financiële zelfredzaamheid**
2. **Samen meedoen**
3. **Een brede kijk op gezondheid**
4. **Ondersteuning in de eigen omgeving en**
5. **Goed opgroeien en opvoeden.**

Onder elk van de thema's zijn verschillende doelstellingen opgenomen en voor zover mogelijk voorzien van cijfers die een beeld schetsen van de huidige situatie in Oegstgeest.

De inrichting naar thema's en doelen zijn ook zichtbaar gemaakt in de begroting en jaarrekening, zodat het college en de gemeenteraad aan de hand van actuele ontwikkelingen jaarlijks accenten kan (ver)leggen met zicht op de financiële consequenties.

Thema 1 –Naar financiële zelfredzaamheid

Het overkoepelende doel van dit thema is dat zoveel mogelijk inwoners van Oegstgeest financieel zelfredzaam zijn. Financiële zelfstandigheid gaat over meer dan het hebben van geld. Financiële zelfstandigheid biedt mensen zekerheid en vrijheid om mee te doen in onze samenleving op de manier die bij hen past. Een betaalde baan is vaak de beste manier om deze zelfstandigheid te krijgen en bij te dragen aan onze maatschappij. Maar ook wanneer dit niet -zonder hulp- lukt vinden we het belangrijk dat onze inwoners mee kunnen doen en naar vermogen een bijdrage leveren aan onze gemeenschap.

1. Samen met maatschappelijke partners stimuleren we meer inwoners met een inkomen tot 120% van de toepasselijke bijstandsnorm om gebruik te maken van het minimabeleid

Waarom dit doel?

We streven naar een samenleving waarin iedereen kan meedoen. Een laag inkomen mag hiervoor geen spelbreker zijn — dit geldt voor zowel mensen met als zonder uitkering, en voor zowel volwassenen als kinderen. Wij hanteren een inkomensnorm van 120% van de bijstandsnorm voor het minimabeleid

en 130% voor de collectieve verzekering. Dit betekent dat een inwoner aanspraak kan maken op het minimabeleid wanneer diegene een inkomen heeft dat lager is dan 120% van de bijstandsnorm (de inkomenscategorie <2.400).

In de afgelopen jaren is er breed en proactief gecommuniceerd over de mogelijkheden van het minimabeleid. De cijfers uit de inwonersenquête laten zien dat het gebruik iets is toegenomen maar nog steeds laag blijft, van 7% in 2021 naar 9% in 2023. Opvallend is dat in 2023 34% van deze huishoudens denkt dat het inkomen te hoog is en dat 58% helemaal niet bekend is met het minimabeleid. Kortom, er zijn nog stappen te maken in de bekendheid van ons minimabeleid. Deze stappen willen we bewust samen gaan zetten met onze maatschappelijke partners uit het dorp, omdat zij dicht bij onze inwoners staan. Samen met hen willen we verborgen armoede binnen ons dorp beter in beeld krijgen.

Percentage huishoudens dat niet op de hoogte is van het minimabeleid

	2021			2023		
Netto Inkomen	<2.400	2.400-3.500	3.500>	<2.400	2.400-3.500	3.500>
Is bekend met het minimabeleid en maakt er gebruik van	7%	0%	0%	9%	0%	0%
Is bekend met minimabeleid maar inkomen is te hoog	26%	29%	36%	34%	58%	52%
Is niet bekend met het minimabeleid	57%	71%	64%	57%	41%	48%

Bron: Inwonersenquête Oegstgeest 2023

Gebruik minimabeleid

	2021	2022	2023	2024
Zorgverzekering	452	454	457	458
Volwassenen participatieregeling	290	312	344	352
Kind-regelingen	159	155	165	172
Stichting Leergeld	154	176	181	
Jeugdfonds Sport- en Cultuur	109	143	142	110

Bron: data gemeente Oegstgeest 2024

Hoe willen we dat bereiken?

Bij de uitvoering van het minimabeleid stelt de gemeente Oegstgeest regels vast en vervult zij een belangrijke faciliterende rol door inwoners te ondersteunen of door te verwijzen. Onze consultants zorgen voor toegang tot diverse voorzieningen en beoordelen of er ook andere vormen van ondersteuning nodig zijn. In samenwerking met Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport & Cultuur bieden we inwoners de mogelijkheid om te doen wat nodig is voor kinderen die in armoede opgroeien. De participatieregeling biedt financiële ondersteuning voor culturele en sportieve activiteiten aan volwassenen met een laag inkomen om mee.

Om meer inwoners met een inkomen tot 120% van de toepasselijke bijstandsnorm te stimuleren om gebruik te maken van het minimabeleid gaan we nauw samenwerken met maatschappelijke partners uit het dorp. Deze organisaties vervullen een belangrijke signaleringsfunctie in het dorp en kunnen inwoners doorverwijzen naar ons minimabeleid bij vermoedens van financiële problemen.

Wat willen we bereiken?

- We gaan in gesprek met inwoners met een laag inkomen en maatschappelijke partners², zodat we weten op welke manieren we ons minimabeleid het beste onder de aandacht kunnen brengen.
- Naar aanleiding hiervan informeren we inwoners gericht over het minimabeleid; dit kan bijvoorbeeld via de krant of flyers maar ook via andere communicatiekanalen.
- We informeren onze maatschappelijke partners over verborgen armoede en het minimabeleid, zodat zij in staat zijn een signalerende rol te vervullen.
- De bekendheid over het minimabeleid verbetert, met name onder niet-uitkeringsgerechtigden.

2) Dit zijn niet alleen organisaties die actief betrokken zijn bij armoedebestrijding, maar ook sportclubs, geloofsgemeenschappen, gezelligheidsverenigingen etc.

- De toegankelijkheid van het minimabeleid verbeterd.

In samenwerking met het Jeugdfonds Sport & Cultuur (JFSC) is in 2024 rond de start van het nieuwe schooljaar een brief gestuurd aan huishoudens in kwetsbare wijken. In deze brief zijn inwoners op een laagdrempelige manier geïnformeerd over het aanbod van het JFSC. Onze flyer met informatie over gemeentelijke minimaregelingen is als bijlage toegevoegd aan de brief.

2. Inwoners met een bijstandsuitkering toeleiden naar werk en opleiding.

Waarom dit doel?

Werk draagt bij aan een zinvol leven, bevordert sociale contacten en heeft een positieve invloed op de gezondheid. Daarom willen we dat zo min mogelijk inwoners afhankelijk zijn van bijstand. Inwoners die wel een bijstandsuitkering ontvangen, ondersteunen we in hun traject naar een betaalde baan of een opleiding waarmee ze een startkwalificatie kunnen behalen. Hierbij hebben we oog voor de kwaliteiten en eigen kracht en verantwoordelijkheid van mensen.

Aantal bijstandsgerechtigden gemeente Oegstgeest per jaar

Bijstandsgerechtigden Oegstgeest	2021	2022	2023	2024
Participatiewet	309	333	331	321
IOAW	14	14	11	6
IOAZ	0	0	0	0
Totaal	323	347	342	327

Bron: gemeente Oegstgeest 2024

De afgelopen jaren is als pilot, samen met een re-integratiespecialist van DZB, het hele klantenbestand doorgenomen met het oog op mogelijke potentie om toch een traject te kunnen volgen. Dit heeft bijgedragen aan de daling van het aantal bijstandsgerechtigden in de afgelopen jaren. Deze daling willen we in de aankomende jaren voortzetten. Hierbij hebben we extra aandacht voor specifieke doelgroepen zoals jeugdige werklozen en bijstandsgerechtigden met een migratieachtergrond. Bij deze groepen is er soms iets anders nodig voordat zij begeleid kunnen worden naar werk of opleiding.

Hoe willen we dat bereiken?

We ondersteunen inwoners met een bijstandsuitkering bij het vinden van werk. Bijstandsgerechtigden met goede kansen krijgen lichte begeleiding van onze bijstandsconsulenten en vinden meestal zelfstandig een nieuwe baan. Voor bijstandsgerechtigden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt biedt DZB intensievere begeleiding, waarbij voor elke persoon een op maat gemaakt traject wordt ingekocht. Onze bijstandsconsulenten werken nauw samen met de re-integratiespecialisten van DZB. Hierdoor bieden we bijstandsgerechtigden optimale begeleiding naar werk of een opleiding, waardoor we het voortijdig vastlopen van een re-integratietraject voorkomen. Hiermee ondersteunen we onze inwoners en voldoen we aan onze wettelijke verplichting.

We hebben daarnaast specifiek aandacht voor de doelgroep van statushouders met een bijstandsuitkering. We werken hierin vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid samen met het COA. Samen met hen en andere maatschappelijke partners, vanuit werk en inkomen maar ook vanuit het welzijnsdomein, zetten we erop in dat statushouders en nieuwkomers zo snel mogelijk een baan vinden.

Wat willen we bereiken?

- Wij zijn nauw betrokken bij de inhoudelijke ontwikkeling binnen de DZB, en specifiek bij de ontwikkelingen rondom nazorg en passen onze eigen werkwijze hier tijdig op aan.
- We begeleiden jeugdige werklozen naar werk of opleiding. Hiervoor werken we in de regio samen aan de voorbereiding op de Wet van School naar Duurzaam Werk.
- We hebben aandacht en oog voor de situatie waar bijstandsgerechtigden zich in bevinden en de mogelijkheden en kwaliteiten die zij hebben. Vanuit dit oogpunt begeleiden we hen naar de juiste ondersteuning – bijvoorbeeld extra taalondersteuning voor mensen met een migratieachtergrond.
- We helpen inwoners met een indicatie beschut werk bij het vinden van een passende beschutte werkplek.
- We werken samen met andere gemeenten in de arbeidsmarktregio aan de totstandkoming van het Werkcentrum Holland Rijnland. Dit werkcentrum draagt bij aan de mogelijkheden van bijstandsgerechtigden op de huidige arbeidsmarkt door hen op te leiden en/of te bemiddelen naar werk (in bijv. tekortsectoren).
- We begeleiden meer inwoners met een bijstandsuitkering naar werk.
- Het aantal bijstandsgerechtigden in Oegstgeest neemt af.

In 2023 zijn we met DZB gestart met een screening van ons bijstandsbestand. Samen met een re-integratiespecialist van DZB is het vaste klantenbestand van langdurig bijstandsgerechtigden doorgenomen. Er is onderzocht of sommige van deze inwoners mogelijk toch de potentie hebben om een traject naar participatie, vrijwilligerswerk of zelfs betaald werk te kunnen volgen. Hieruit zijn meerdere re-integratietrajecten ontstaan die hebben geleid tot uitstroom naar betaald werk.

3. Inwoners met een bijstandsuitkering leveren naar vermogen een bijdrage aan ons dorp.

Waarom dit doel?

Onze ambitie is dat inwoners van Oegstgeest mee blijven doen in de samenleving. Juist voor inwoners met een bijstandsuitkering is dit van groot belang. Door mee te doen in de maatschappij doen bijstandsgerechtigden relevante ervaringen op en vergroten ze hun netwerk. Dit verhoogt niet alleen de kans dat ze uiteindelijk een betaalde baan vinden, maar geeft ook zingeving. Het uitgangspunt is dat bijstandsgerechtigden *naar vermogen* participeren in ons dorp. Voor de één is dat vrijwilligerswerk en voor de ander is dat een bezoekje aan de bibliotheek of een kopje koffie in het dorpscentrum.

Aantal bijstandsgerechtigden dat een vorm van vrijwilligerswerk doet

	2022	2023	2024
Aantal vrijwilligers	46	46	52

Bron: gemeentelijke administratie

Tot 2023 begeleidde BuZz (voorheen I-Doe) uitkeringsgerechtigden naar vrijwilligerswerk voor de gemeente Oegstgeest. Als de stap naar (beschut) werk niet lukt, is de kans echter klein dat deze persoon wel een plek vindt binnen volwaardig vrijwilligerswerk. Dit leidde tot weinig resultaat en is daarom stopgezet. Onze bijstandsconsulenten nemen het kennen en kunnen van de inwoner op dat moment als uitgangspunt; en zoeken samen naar een passende vorm van participatie. In de aankomende jaren willen we dit verstevigen.

Hoe willen we dat bereiken?

Het belang van maatschappelijke participatie van bijstandsgerechtigden is groot en vormt een belangrijke pijler binnen de uitvoering van de Participatiewet. Onze bijstandsconsulenten ondersteunen bijstandsgerechtigden bij het vinden van een vorm van passende maatschappelijke participatie. Ook DZB kan iemand bemiddelen naar een passende vorm van vrijwilligerswerk, als tijdens een re-integratietraject blijkt dat betaald werk niet haalbaar is.

Wat willen we bereiken?

- We ondersteunen bijstandsgerechtigden bij het vinden van een passende vorm van maatschappelijke participatie.
- Meer bijstandsgerechtigden zetten zich in voor de maatschappij door middel van vrijwilligerswerk.
- Wanneer werk en/ of vrijwilligerswerk (nog) niet haalbaar is doen bijstandsgerechtigden op een andere manier mee in ons dorp.

Een inwonster is ongeveer 5 jaar in Nederland, heeft een bijstandsuitkering, maar spreekt de Nederlandse taal niet goed. Vanwege haar gezinssituatie was het voor deze inwonster in eerste instantie moeilijk om het huis uit te gaan. Uiteindelijk is ze toch gestart met een traject bij DZB. Momenteel doet ze een taalschool bij DZB én is ze als vrijwilligster gestart bij een verzorgingshuis. Ondanks het taalprobleem liepen de bewoners direct met haar weg. Zij straalt en haar kennis van de Nederlandse taal gaat ook snel vooruit.

4. Inwoners met schulden krijgen ondersteuning; hierbij ligt de focus op preventie.

Waarom dit doel?

We willen dat (schuld)hulp bij betalingsachterstanden en schulden zo snel en goed mogelijk wordt geboden, zodat verdere problemen kunnen worden voorkomen of opgelost.

Gemak waarmee huishoudens in Oegstgeest kunnen rondkomen van hun huishoudinkomen

	2021-2023		
Rondkomen van huishoudinkomen	(Zeer) moeilijk	Komt net rond	(Zeer) gemakkelijk
Percentage van de huishoudens (%) 2021	2	11	87
Percentage van de huishoudens (%) 2023	0	17	83

Bron: Inwonersenquête 2023

Aantal schuldhulpverleningstrajecten en vroeg signalering

	2021	2022	2023	2024
Schuldhulptrajecten	59	53	21	21
Vroegsignalering huisbezoek	42	81	178	176

Bron: gemeentelijke administratie

Het aandeel van de Oegstgeester inwoners dat (zeer) moeilijk rond kan komen is van 2021 tot 2023 gedaald van 2% naar 0%. Een hele mooie ontwikkeling. Tegelijkertijd zien we dat 17% van Oegstgeester inwoners net rondkomt. Dit is een kwetsbare groep die zich geen financiële tegenvallers kan veroorloven. Het is belangrijk om deze groep tijdig te bereiken als zij dreigen in de schulden terecht te komen. In de afgelopen jaren hebben we ingezet op vroeg signalering, dit heeft geleid tot een hoger aantal huisbezoeken, tegelijkertijd zien we een daling in het aantal schuldhulptrajecten. Ook willen we in de aankomende jaren inzetten op preventie, jongeren en jongvolwassenen zijn hierbij een van de doelgroepen waar specifieke aandacht voor is.

Hoe willen we dat bereiken?

Schuldhulpverlening is geregeld in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Sinds 2019 doet Oegstgeest aan vroeg signalering en outreachend werken: we gaan op huisbezoek bij inwoners met betaalachterstanden. De aankomende jaren gaan we hier mee door; we blijven inzetten op de vroeg signalering. Daarnaast willen we ook inzetten op het voorkomen van nieuwe schulden en het creëren van duurzame financiële gezondheid bij onze inwoners.

Wat willen we bereiken?

- We blijven inzetten op vroeg signalering van beginnende betaalachterstanden van onze inwoners bij o.a. verhuurders, zorgverzekeraars en energieleveranciers.
- We evalueren samen met de partners uit de Leidse Regio de werkafspraken uit het Convenant voorkomen huisuitzettingen en onderzoeken waar uitbreiding en verbetering nodig is.
- We onderzoeken waar we ondersteuningsmogelijkheden aan inwoners kunnen verbeteren door (verruimde) inzet van budgetbegeleiding, budget coaching, budgetcursussen en inloopsprekken in het dorp.
- Meer inwoners weten dat de gemeente ook bij (beginnende) betaalachterstanden financiële hulp biedt via vroeg signalering of schuldhulpverlening.
- Meer ZZP-ers kennen de mogelijkheden om zich te laten ondersteunen bij financiële problemen. De gemeente Rotterdam is uitvoerend voor Oegstgeester inwoners, het spreekuur is in Leiden.
- We voorkomen dat inwoners door een huurschuld uit hun huis worden gezet.

Naar aanleiding een signaal dat er betalingsachterstanden zijn legt de medewerker Vroeg signalering een huisbezoek af bij een ouder echtpaar in Oegstgeest. In het gesprek blijkt dat ze niet eerder toeslagen hebben aangevraagd. Liever hielden zij zelf de broek op. Uit een proefberekening blijkt dat het echtpaar recht heeft op een aanzienlijk bedrag aan toeslagen, inclusief met terugwerkende kracht over de afgelopen jaren. De toeslagen zijn vervolgens samen aangevraagd, waardoor het echtpaar direct uitzicht een op een schuldenvrije toekomst.

Thema 2 –Samen meedoen

We streven ernaar dat alle inwoners van Oegstgeest mee kunnen doen in onze gemeenschap op de manier die bij hen past. We zetten ons in om alle inwoners hiervoor zo veel mogelijk gelijke kansen te bieden. Dit ziet er niet voor iedereen hetzelfde uit, inwoners in een kwetsbare situatie kunnen soms wat meer ondersteuning gebruiken, terwijl andere inwoners de mogelijkheid hebben om een extra steentje bij te dragen.

Het komen tot een inclusief Oegstgeest kunnen wij als gemeente niet alleen; daar hebben we juist het dorp hard voor nodig. De inzet van vrijwilligers is daarbij essentieel, net als de vele sociale netwerken en momenten van ontmoeting in ons dorp. Kunst en cultuur kan hierbij een verbindende rol vervullen.

5. Oegstgeest is een inclusieve gemeente met gelijke kansen voor iedereen, iedereen doet mee.

Waarom dit doel?

Oegstgeest vindt het belangrijk dat alle inwoners de mogelijkheid hebben om op hun manier en naar eigen vermogen deel te nemen aan de samenleving. Een inclusieve en toegankelijke gemeente draagt bij aan een hechtere gemeenschap waarin inwoners zich veilig en gewaardeerd voelen en op elkaar durven te steunen wanneer dit nodig is. Daarnaast verlagen we hiermee de kans op discriminatie, validisme (discriminatie op basis van handicap), vooroordelen en sociale spanningen.

Helaas is dit nog niet altijd en voor iedereen de realiteit. Als gemeente Oegstgeest zetten we ons in om racisme, validisme en discriminatie te voorkomen en hier actief tegen op te treden waar het gebeurt.

We zijn ons steeds beter bewust van onze rol in belemmerende systemen en nemen deze zo veel mogelijk weg. In de afgelopen jaren hebben we ons ingezet voor de actiepunten uit de lokale inclusie agenda en dit blijven we doen. Het is daarvoor belangrijk dat we blijven leren over het leven met een handicap en dat we buiten onze eigen kaders durven te kijken. Een inclusieve en toegankelijke gemeente en maatschappij is de norm.

Deelnemers aan activiteiten rondom basisvaardigheden vanuit de bibliotheek.

	2023	2024
Aantal deelnemers taalhuisactiviteiten	590	693
Aantal bezoekers digitale activiteiten bibliotheek	232	383

Bron: Jaarverslagen Bibliotheek Bollenstreek

Hoe willen we dat bereiken?

We vergroten ons bewustzijn en zetten ook bij onze maatschappelijke partners in op inclusief werken. Inclusiviteit is een breed begrip; Ons beleid richt zich in eerste instantie op (digitale)toegankelijkheid, het bevorderen van basisvaardigheden, versterken van sociale cohesie en gemeenschapsgevoel.

Dit begint bij onszelf, we blijven ons actief inzetten om toegankelijkheid te verbeteren in- en door het werk wat we doen. Waar we als sociaal domein geen directe invloed hebben stimuleren we onze (samenwerkings)partners om dit ook te doen. We werken samen met sportverenigingen en het onderwijs om racisme en discriminatie onder jongeren tegen te gaan, en zetten met de expertise van onze maatschappelijke partners in op passende en zichtbare antidiscriminatievoorzieningen.

We nemen deel aan de uitvoering regionale beleidsplan Basisvaardigheden in Holland Rijnland 2025-2028. In lijn daarmee werken we zowel lokaal, in nauwe samenwerking met de bibliotheek, als regionaal aan de bevordering van (digitale) basisvaardigheden.

Wat willen we bereiken?

- We starten antidiscriminatiecampagnes die passen bij ons dorp en stellen een actieplan op om in de aankomende jaren toe te werken naar een meer inclusieve gemeente.
- Onze maatschappelijke partners (inclusief maar niet beperkt tot scholen, sportverenigingen, huisartsen etc.) besteden actief aandacht aan het creëren van een veilige en inclusieve omgeving. Waar gewenst worden ze hierbij ondersteund.
- De aandacht en het bewustzijn van onze partners als het gaat om het belang van basisvaardigheden groeit. Zij hebben specifiek aandacht voor (digitale) laaggeletterdheid en veiligheid bij zowel jongeren als ouderen.
- Ook blijft de aandacht en het bewustzijn van partners als het gaat over het leven met een handicap groeien. Er is specifiek aandacht vanuit partners om te zorgen dat hun processen toegankelijk zijn voor alle inwoners.
- We inventariseren op welke manieren onze communicatie, diensten en werkprocessen deelname voor alle inwoners belemmeren en onderzoeken hoe wij deze toegankelijker kunnen maken, en geven hier uitvoering aan.
- Inwoners zijn bekend met het meldpunt discriminatie.

6. Meer inwoners zetten zich in als vrijwilliger in hun directe omgeving.

Waarom dit doel?

Vrijwilligers zijn onmisbaar voor een veerkrachtige en betrokken gemeenschap in Oegstgeest. Zij dragen bij aan een sterke sociale samenhang, ondersteunen kwetsbare groepen en versterken voorzieningen zoals sportverenigingen, welzijnsorganisaties en buurtinitiatieven. Door de inzet van vrijwilligers blijven sociale activiteiten toegankelijk en kunnen inwoners langer zelfstandig en prettig in hun eigen omgeving wonen. Bovendien laat onderzoek zien dat vrijwilligers niet alleen bijdragen aan de gemeenschap, maar zelf ook profiteren van meer sociale contacten, een betere gezondheid en een grotere betrokkenheid bij hun omgeving.

De cijfers onderstrepen de betrokkenheid van de Oegstgeester samenleving, en het belang van dit doel. In 2023 was maar liefst 45% van de inwoners van Oegstgeest. Een stijging ten opzichte van eerdere jaren!

Wel zien we dat sommige sectoren, zoals zorg en welzijn, minder vrijwilligers trekken, wat vraagt om gerichte stimulering en ondersteuning.

Vrijwilligers in Oegstgeest

Vrijwilligers in Oegstgeest	2021 (%)	2023 (%)
Vrijwilliger	40	45

Bron: Inwonersenquête 2017 t/m 2023 Oegstgeest (Dimensus).

Vrijwilligerswerk naar type organisatie

	2017 (%)	2019 (%)	2021 (%)	2023 (%)
Sportvereniging	35	33	31	31
Organisatie voor zorg / welzijn	18	14	16	8
School / onderwijs	17	17	16	15
Kerkelijk / levensbeschouwelijke organisatie	19	22	15	10
Bewoners- / buurtvereniging	8	4	5	4
Andere organisatie	31	38	39	33

Bron: Inwonersenquête 2017 t/m 2023 van de gemeente Oegstgeest (Dimensus).

Hoe willen we dat bereiken?

Als gemeente hebben we een belangrijke faciliterende rol: We zetten in op een flexibele aanpak om het vrijwilligerswerk te versterken. Dit betekent dat we inspelen op de veranderende behoeften van vrijwilligers en organisaties, en dat we ruimte houden voor nieuwe ontwikkelingen en samenwerkingsvormen. We ondersteunen vrijwilligersinitiatieven door regelmatig en doelgericht te communiceren via diverse kanalen en in samenwerking met relevante partners.

We stimuleren inwoners om zich vrijwillig in te zetten door hen actief te benaderen via verschillende communicatiemiddelen en netwerken, passend bij de doelgroep en het doel van de boodschap. Daarnaast faciliteren we kennisdeling en samenwerking tussen organisaties, zodat vrijwilligers op een effectieve manier worden ingezet en ondersteund. Door deze gerichte aanpak zorgen we ervoor dat vrijwilligerswerk een stevige basis heeft in Oegstgeest en dat meer inwoners zich betrokken voelen bij hun directe omgeving.

Verder blijven we alert op nieuwe maatschappelijke en wettelijke ontwikkelingen die impact kunnen hebben op het vrijwilligerswerk en spelen hierop in door ons beleid en onze werkwijze waar nodig aan te passen. Zo zorgen we ervoor dat vrijwilligerswerk in Oegstgeest toegankelijk en toekomstbestendig blijft.

Wat willen we bereiken?

- We blijven bestaande initiatieven ondersteunen die vrijwilligers helpen. (bijv. vanuit de subsidie-regeling etc.).
- We richten ons bij het actief benaderen van inwoners breed op verschillende doelgroepen zoals statushouders en jongeren.
- We ondersteunen en faciliteren vrijwilligerswerk zodat inwoners in Oegstgeest met plezier vrijwilligerswerk vinden en blijven doen.
- Vrijwilligers voelen zich gewaardeerd.
- Het aantal vrijwilligers in Oegstgeest blijft groeien.

7. We bouwen aan sociale netwerken en stimuleren ontmoetingen in ons dorp.

Waarom dit doel?

Een sterk sociaal netwerk en mogelijkheden tot ontmoeting zijn belangrijk voor een hechte en veerkrachtige gemeenschap. We willen dat inwoners zich verbonden voelen met elkaar en met hun omgeving. Dit draagt bij aan een prettige leefomgeving en een sterk vangnet voor mensen die steun nodig hebben.

Wij nemen hierin een actieve rol. Allereerst komt dit vanuit onze wettelijke taken; De wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) (maar ook andere wetten zoals de omgevingswet) legt een verantwoordelijkheid bij gemeenten om inwoners te ondersteunen bij het versterken van hun sociale netwerk. Daarnaast draagt dit ook bij aan onze ambities voor het dorp. Onderzoek toont aan dat sociale contacten een positief effect hebben op gezondheid en welzijn. Een sterk sociaal netwerk vermindert eenzaamheid en draagt bij aan preventieve zorg.

In de afgelopen jaren heeft de campagne tegen eenzaamheid flink succes gehad in ons dorp. Het netwerk samen tegen eenzaamheid heeft veel mensen bij elkaar gebracht, en ook de jaarlijkse Oegstgeest ontmoet week wordt er gewaardeerd en kent veel deelnemers. Toch laten de cijfers uit 2023 zien dat eenzaamheid nog steeds een serieuze uitdaging vormt. Zowel onder jongeren, volwassenen als ouderen blijft een aanzienlijk deel van de inwoners zich eenzaam voelen.

Hiervoor blijft het versterken van sociale netwerken en het stimuleren van ontmoetingen in Oegstgeest cruciaal: Oegstgeest is een gemeente met een diverse bevolking; Nieuwe inwoners vestigen zich in ons dorp, terwijl anderen hier al generaties wonen; Tegelijkertijd zien we een toename van eenpersoonshuishoudens en een afname van traditionele ontmoetingsplekken. Deze uitkomsten onderstrepen de noodzaak om blijvend in te zetten op het stimuleren van sociale netwerken, het faciliteren van ontmoetingen en het versterken van onderlinge verbondenheid in de gemeenschap.

Eenzaamheid in Oegstgeest

	Oegstgeest	Hollands midden
Volwassenen die ernstige eenzaamheid ervaren	12%	14%
Ouderen (65+) die ernstige eenzaamheid ervaren	11%	10%
Jongeren (12-25) die zich eenzaam voelen	41%	39%
Jongeren (12-25) die ernstige eenzaamheid ervaren	9%	10%

Bronnen: Dashboard 'een gezonder Hollands midden' EN Dashboard 'eenzaamheid jongeren' GGD 2023

Hoe willen we dat bereiken?

Om sociale netwerken in Oegstgeest te versterken en ontmoetingen te stimuleren, vervullen we als gemeente vooral een faciliterende en regisserende rol. We brengen partijen samen en ondersteunen bestaande en nieuwe initiatieven. Op deze manier dragen we bij aan de actieve en sociale karakter van ons dorp.

Hierbij vinden we het belangrijk om burgers actief te betrekken bij de uitvoering van het doel. Dit kan door participatie in de organisatie van evenementen, het ontwikkelen van nieuwe sociale initiatieven of door middel van burgerpanels waarin zij mee kunnen denken over de toekomst van sociale netwerken in Oegstgeest.

Met dit alles kiezen we bewust voor een flexibele en veelzijdige aanpak. Dit is van belang om verschillende doelgroepen en leeftijdsgroepen op een goede manier te bereiken. We maken gebruik van verschillende kanalen en strategieën die ons in staat stellen om op een dynamische manier in te spelen op ontwikkelingen en veranderende behoeften in de komende vier jaar.

Wat willen we bereiken?

- We werken nauw samen met subsidiepartners om laagdrempelige ontmoetingsactiviteiten te organiseren.
- We stimuleren samenwerking tussen maatschappelijke partners, zoals zorginstellingen, woningcorporaties en ondernemers, om sociale netwerken te versterken. Een voorbeeld hiervan is het Lokaal Preventieakkoord, waarin we afspraken maken over gezamenlijke acties tegen eenzaamheid.
- Bij het faciliteren en stimuleren van sociale netwerken in ons dorp hebben we extra aandacht voor de vindbaarheid en de toegankelijkheid hiervan voor mensen in een kwetsbare situatie.
- We moedigen inwoners aan om zelf bij te dragen aan sociale verbinding, bijvoorbeeld door het organiseren van buurtbijeenkomsten en het deelnemen aan een Lief & Leedstraat.
- We initiëren campagnes en oproepen die bewoners aanmoedigen om actief deel te nemen aan ontmoetingsinitiatieven, zoals buurtprojecten of vrijwilligerswerk.
- We versterken de rol van de sociaal makelaar en verbreden het gebruik van de sociale kaart in ons dorp.
- De Oegstgeest Ontmoet week blijft een terugkerend evenement in ons dorp.

De afgelopen 6 jaar is Oegstgeest Ontmoet uitgegroeid tot een belangrijk moment in het dorp. In 2023 werden meer dan 46 activiteiten georganiseerd; in 2024 waren dat er zelfs 53. De week brengt inwoners samen en versterkt het gevoel van verbondenheid in Oegstgeest. Een week die we moeten behouden!

8. We stimuleren kunst en cultuur in ons dorp ten behoeve van sociale verbinding.
Waarom dit doel?

Kunst en cultuur inspireert, helpt bij het bepalen van je identiteit, je ontwikkeling en het ontdekken van je talenten. In de afgelopen jaren hebben de basisschoolleerlingen kennis kunnen maken met kunst en cultuur via school en de bibliotheek. Wij willen alle inwoners de gelegenheid bieden om mee te doen als deelnemer, als vrijwilliger of als initiatiefnemer.

Kunst en Cultuur beleven of actief beoefenen leidt tot ontmoeting en participatie in culturele netwerken/verenigingen. De verbinding door deelname draagt bij aan het welzijn en welbevinden van inwoners en kan zelfs een bijdrage leveren aan het oplossen van maatschappelijke en gezondheidsvraagstukken.

Deelname aan kunst & cultuur

Deelname aan kunst en cultuur	Aantal 2019	Aantal 2022	Aantal 2023	Aantal 2024
Bibliotheek Oegstgeest				
Deelnemers taal-, lezen, debat- en literatuuractiviteiten	2.008	1.424	3.357	11.998*
Leden bibliotheek volwassenen	2.693	2.612	2.603	2.628
Leden bibliotheek jeugdigen	3.572	3.801	3.652	3.634
Aantal fysieke bezoekers	98.900	85.550	92.425	121.575
Aantal IDO vragen		61	135	121
Aantal vrijwilligers	85	116	103	99
Volksuniversiteit				
Cursisten	916	425	370	319
Cultuureducatie				
Basisscholen met Cultuurplan	4	7	7	8
Basisscholen met minimaal één doorgaande leerlijn	2	4	3	7
Basisscholen met ICC-er	6	8	7	8

Bron: gemeentelijke administratie
** waarvan bijna 7.000 leerlingen*

De verruiming van de openingstijden van de bibliotheek is een stap richting de zorgplicht. Door de verbreding van de bibliotheekfunctie naar maatschappelijke activiteiten, zoals het Taalhuis (het oefenen en verwerven van de Nederlandse taal), het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) en de intensievere samenwerking met de scholen groeit het aantal bezoekers en deelnemers.

Hoe willen we dat bereiken?

De gemeente bereidt zich samen met de bibliotheek voor op de nieuwe wettelijke taak van de zorgplicht voor de bibliotheek, die naar verwachting medio 2026 of 2027 zal ingaan. Deze taak houdt in dat alle inwoners ruim toegang krijgen of houden tot een volwaardige bibliotheek met invulling van de 5 kernfuncties³ uit de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob).

We zien erop toe dat basisscholen cultuureducatie in het curriculum te verankeren en nemen deel aan het Jeugdfonds Cultuur, om deelname ook voor kinderen uit minder draagkrachtige gezinnen mogelijk te maken. Breed toegankelijke culturele activiteiten en beeldende kunst in de openbare ruimte maakt dat kunst en cultuur onderdeel is van de directe dagelijkse leefomgeving.

Oegstgeest kent een actieve gemeenschap met initiatieven voor (nieuwe) activiteiten op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed. We stimuleren en subsidiëren (nieuwe) culturele initiatieven in het dorp.

Het lokale Platform Kunst, Cultuur en Erfgoed Oegstgeest fungeert als bottom-up netwerkorganisatie die uitwisseling en samenwerking tussen de culturele organisaties stimuleert en bij een breed publiek onder de aandacht probeert te brengen. We faciliteren en nemen actief deel aan het Platform voor kunst, cultuur en erfgoed om binding te houden met wat leeft in het lokale veld.

Wat willen we bereiken?

- We hebben een lokale bibliotheek die voldoet aan de zorgplicht en waar inwoners van jong tot oud elkaar ontmoeten, (leren) lezen en ontwikkelen.
- We stimuleren blijvende samenwerking tussen de bibliotheek en de basisscholen en vergroten het bereik van de bibliotheek voor de doelgroep jongeren.
- Lokale culturele organisatie bereiken een groter publiek via de samenwerking in het lokale Platform Kunst, Cultuur en Erfgoed Oegstgeest.
- Alle inwoners, ongeacht leeftijd of achtergrond, kunnen deelnemen in een breed toegankelijk cultureel aanbod.
- Alle scholen hebben een visie en een doorgaande leerlijn ontwikkeld op het gebied van cultuur-educatie.

Sem komt enthousiast uit school: "We hadden theaterles pap! Er kwam iemand van de bibliotheek en we hebben verhalen nagespeeld. Ik was een superheld!" Thuis pakt Sem meteen wat boeken uit zijn tas en gaat op de bank zitten: "Kijk eens wat een boeken! Ook over de helden! Ze wisten precies wat ik leuk vind!" Zijn vader leest in de nieuwsbrief van school wat er nog meer in de bibliotheek te doen is.

9. Oegstgeest biedt voldoende voorzieningen voor nieuwkomers.

Waarom dit doel?

Oegstgeest heeft veel inwoners met een buitenlandse achtergrond; Sinds 2021 worden statushouders door het COA opgevangen in de regionale opvang locatie achter het gemeentehuis in Oegstgeest. Daarnaast worden ook Oekraïense vluchtelingen in ons dorp opgevangen, zowel bij particulieren in huis als in twee gemeentelijke opvang locaties. Er zit een verschil in de verantwoordelijkheid die we als gemeente vanuit onze wettelijke taak dragen tegenover deze verschillende doelgroepen. We werken om allereerst aan onze wettelijke taak te voldoen, maar vinden het voor alle nieuwkomers- statushouders, vluchtelingen en expats- belangrijk dat zij zich welkom voelen en zo goed mogelijk integreren in de Nederlandse en Oegstgeester samenleving.

Dat betekent onder andere dat zij de taal leren en deelnemen in de samenleving, het liefst via betaald werk. Het goed beheersen van de Nederlandse taal maakt het makkelijker om sociale contacten te leggen, actief bij te dragen aan de gemeenschap en werk te vinden. Werk biedt niet alleen financiële stabiliteit, maar draagt ook bij aan een gevoel van eigenwaarde en sociale verbondenheid. Daarnaast draagt goede integratie bij aan de lokale economie en sociale cohesie, wat zowel de nieuwkomers als de Oegstgeester samenleving ten goede komt.

Instroom en uitstroom naar werk of onderwijs Leidse Inburgering (sinds 2022)

3) Een voor een ieder toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening omvat in ieder geval de volgende functies, die bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek:

- a) ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- b) bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- c) bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- d) organiseren van ontmoeting en debat; en
- e) laten kennis maken met kunst en cultuur.

	Oegstgeester statushouders in leerroute	Uitstroom naar onderwijs	Uitstroom naar werk
2023	44	1	3
2024	63	5	0

Bron: gemeentelijke administratie

De nieuwe Wet Inburgering 2021 is ingegaan. Deze wet voeren wij uit via het programma Leidse Inburgering. Onder de vorige wet inburgering heette het regionale inburgeringsprogramma project JAS. Onder dit project zijn in de jaren tussen 2015 en 2023 ongeveer 38% van de deelnemers uitgestroomd naar werk en 33% naar onderwijs.

Hoe willen we dat bereiken?

De inburgering van statushouders is een wettelijke taak. De aanpak wordt grotendeels door de Wet Inburgering 2021 vormgegeven. De Oegstgeester statushouders worden hierbij door de gemeente Leiden begeleid. Binnen de Leidse Inburgering volgen statushouders één van de drie leerroutes⁴. Welke leerroute een statushouder volgt is afhankelijk van zijn/haar leerbaarheid. Vluchtelingenwerk voert een deel van de maatschappelijke begeleiding uit.

Daarnaast willen we op lokaal niveau een brug bouwen tussen nieuwkomers en onze inwoners. In de praktijk zien we dat inwoners en nieuwkomers niet altijd aansluiting bij elkaar vinden, terwijl daar wel behoefte aan is. Succesvolle integratie hangt niet alleen af van de inzet van nieuwkomers, maar ook van de bereidheid van de lokale gemeenschap en de overheid om hen de nodige steun en kansen te bieden. Als gemeente zoeken we de samenwerking met het bestaande maatschappelijke middenveld op in het ondersteunen van nieuwkomers, bijvoorbeeld bij het vinden van passend werk en (welzijns)initiatieven in het dorp. Voor de gemeente zien wij hierin een faciliterende rol weggelegd.

Wat willen we bereiken?

- We zetten de ondersteuning van statushouders voort in lijn met de Wet Inburgering 2021.
- We zorgen voor passende maatschappelijke begeleiding voor nieuwkomers waarbij we flexibel kijken wat passend is bij de behoefte van de doelgroep en de verantwoordelijkheid van de gemeente.
- We betrekken onze inwoners en het maatschappelijk middenveld bij de integratie van nieuwkomers in ons dorp.
- Elke statushouder kan conform de inburgeringswet een passende leerroute volgen.
- Nieuwkomers worden voorbereid op en bemiddeld naar een betaalde baan.
- Nieuwkomers integreren in de Oegstgeester samenleving.

Persoonlijke aanpak helpt Oekraïners in Oegstgeest aan werk. Een woonbegeleider heeft de afgelopen periode drie Oekraïense bewoners geholpen bij het vinden van werk dat aansluit bij hun talenten en ambities. Met succes: twee personen mogen op sollicitatiegesprek bij het Kasteel, en een kapster krijgt de kans om een dag proef te draaien bij een lokale kapperszaak, waar ze zelfs haar klantenkring kan meenemen. Deze persoonlijke aanpak vergroot niet alleen de kans op succes, maar draagt ook bij aan een duurzame integratie in de gemeenschap van Oegstgeest.

Thema 3 – Een brede kijk op gezondheid

Een brede kijk op gezondheid betekent meer dan het ontbreken van ziekte. We streven naar positieve gezondheid voor onze inwoners, waarbij niet alleen fysieke gezondheid maar ook mentale gezondheid en sociale verbindingen belangrijk zijn. We kijken naar gedrag en gezondheid in plaats van naar ziekte en zorg. Uitgangspunt is dat ieder zijn eigen verantwoordelijkheid hierin neemt. Als gemeente stimuleren en faciliteren we de mogelijkheden en initiatieven om gezondheid te bevorderen. We weten dat gezondheidsproblemen niet zomaar te voorkomen zijn, maar zetten in op het vergroten van de veerkracht en

4) Er zijn 3 leerroutes om in te burgeren:

- De B1 route; een route voor taal en (vrijwilligers)werk. Inburgeringsplichtigen spreken en schrijven binnen maximaal 3 jaar de Nederlandse taal op niveau B1. Tegelijk kunnen zij meedoen door (vrijwilligers)werk.
- De onderwijsroute; een route vooral voor jongeren. Zij leren de Nederlandse taal op niveau B1 of hoger. Ook worden zij dan voorbereid op het volgen van een mbo-, hbo- of universitaire opleiding.
- De zelfredzaamheidsroute; een route voor inburgeringsplichtigen waarvoor route 1 en 2 te moeilijk is. Zij leren de Nederlandse taal op een lager niveau (A1-niveau). Deze mensen worden voorbereid (op een eenvoudige manier) om mee te doen in de Nederlandse samenleving.

versterken we de eigen regie van de inwoner. Hierbij hebben we oog voor onze inwoners in een kwetsbare situatie.

10. We ondersteunen inwoners om voldoende te kunnen bewegen.

Waarom dit doel?

Voldoende beweging draagt bij aan het welzijn en de fysieke en mentale gezondheid van inwoners van Oegstgeest. Het verbetert op korte termijn de gezondheid, het mentaal welzijn en de sociale cohesie. Op lange termijn vermindert voldoende beweging het risico op diabetes, obesitas en verschillende vormen van kanker. Dit draagt bij aan lagere zorgkosten en zorgt voor een gezonde, gelukkige en verbonden gemeenschap.

Met de financiële impuls vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zijn concrete stappen gezet om bewegen en gezonder leven te bevorderen voor de inwoners van Oegstgeest. In 2024 is een nieuw sport- en beweegakkoord getekend en is een coördinator Sport en Preventie aangesteld om, samen met sportverenigingen en maatschappelijke partners, de doelstellingen uit dit akkoord inhoudelijk vorm te geven.

Mate van bewegen van de volwassen inwoners van Oegstgeest

	Voldoet aan beweegrichtlijnen (%)			HM (%)	Sport minimaal eens per week (%)			HM (%)
	2020	2022	2024	2024	2020	2022	2024	2024
Volwassenen 18-64 jaar	57	60	58	52	63	66	72	64
Volwassenen 65+	47	44	49	43	48	55	60	45

Bron: GGD HM volwassen/ouderen 2020, 2022 en 2024 Oegstgeest

Mate van bewegen van de jeugd uit Oegstgeest

	Beweegt minstens 1 uur per dag (%)			HM (%)	Sport minimaal 1 keer per week (%)			HM (%)
	2019	2021	2023	2023	2019	2021	2023	2023
Jeugdigen klas 2/4	18	18	17	16	89	85	89	76

Bron: GGD HM Jeugd 2019, 2021 en 2023 Oegstgeest

Wat opvalt is dat slechts 17 procent van de jeugdigen voldoet aan de beweegrichtlijn, minstens een uur per dag matig intensief bewegen. Dit percentage is door de tijd stabiel. Ook het aantal 18 tot 64-jarigen dat voldoet aan de richtlijn is afgenomen. Het aantal 65+ers dat voldoet aan de richtlijn is toegenomen. Juist daarom vinden we het belangrijk om het actieve en sportieve karakter van Oegstgeest te blijven stimuleren.

Beweegrichtlijn jeugd en volwassenen (bron: www.kenniscentrumsportenbewegen.nl/beweegrichtlijnen/)

Sporten en bewegen bij een sport- en beweegaanbieder is niet de enige manier om actief bezig te zijn. Het is belangrijk dat de fysieke openbare ruimte jong en oud uitnodigt om te spelen, sporten/bewegen en ontmoeten. In het Beleidsplan spelen, bewegen en ontmoeten 2024 zijn ambities opgenomen die dit faciliteren, waaronder een beweegvriendelijke leefomgeving voor iedereen.

Hoe willen we dat bereiken?

De gemeente stelt sportfaciliteiten en accommodaties beschikbaar en werkt nauw samen met partners en de sport- en beweegaanbieders, zodat iedereen die wil sporten/bewegen hier de kans toe heeft. Het Sport- en beweegakkoord Oegstgeest 'Samen sterk in beweging' is daarbij onze leidraad. Op basis van vier thema's, 1. sociaal veilige sport, 2. inclusie en diversiteit, 3. vitale sportaanbieders en 4. vaardig in beweging, gaan we samen aan de slag om alle Oegstgeester inwoners in beweging te krijgen. Hierbij vinden we het belangrijk dat kunnen sporten en bewegen laagdrempelig bereikbaar is voor inwoners in een meer kwetsbare positie zoals jeugdigen en volwassenen met een laag inkomen.

In het Beleidsplan spelen, bewegen en ontmoeten wordt uitgelegd hoe we investeren in een openbare speel-, beweeg- en ontmoetingsruimte die passend is bij al onze inwoners; van jong tot oud, met én zonder beperking. De spreiding van de speel- en beweegplekken wordt verbeterd en we gaan meer sport- en ontmoetingsplekken inrichten voor onze jongeren. Bij de (her)inrichting van plekken wordt actief rekening gehouden met klimaat en milieu.

Wat willen we bereiken?

- We ondersteunen sportverenigingen door de sporthal en gymzalen tegen een gereduceerd tarief aan sportverenigingen te verhuren en verlaagde belastingen te heffen voor het gebruik van de gronden (retributiekosten voor opstellen).
- We zetten ons in om belemmeringen voor specifieke doelgroepen- zoals inwoners met bijvoorbeeld een laag inkomen, migratieachtergrond of beperking- te voorkomen of weg te nemen.
- In lijn met het beleidsplan spelen bewegen en ontmoeten bieden we een beweegvriendelijke leefomgeving voor iedereen die bijdraagt aan het stimuleren van beweging en een divers en uitdagend speellandschap dat voldoende uitdaging biedt voor een brede leeftijdsgroep. Hierbij hebben we specifieke aandacht voor:
 - o Centrale wijkplekken voor jong en oud waar bewoners samen kunnen spelen, sporten en elkaar kunnen ontmoeten.
 - o Speel- en beweegruimte die rekening houdt met mens en milieu.
 - o Een openbare ruimte waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten en andere activiteiten kunnen ondernemen.
- Sportverenigingen bieden gezonde dranken en gezond voedsel aan in hun sportkantines. Er wordt geen alcohol geschonken aan minderjarigen.
- Alle inwoners kunnen een inclusieve, positieve en veilige sportcultuur ervaren. Sociale veiligheid bij het sporten moet vanzelfsprekend zijn.

Sportverenigingen in Oegstgeest hebben verschillende aanbod voor mensen met een beperking. Dit aanbod maken de verenigingen kenbaar op hun website en op www.unieksporten.nl. Hier vind je bijvoorbeeld sportaanbod dat geschikt is voor inwoners met een chronische aandoening, lichamelijk en niet aangeboren hersenletsel.

11. Inwoners gebruiken minder alcohol en drugs.

Waarom dit doel?

Alcohol en drugs hebben een negatieve invloed op de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling en onze fysieke gezondheid. Iedereen, van jonge ouder tot leerkracht en van trainer tot grootouder, heeft een rol als het gaat om gezond oud(er) worden. We moeten elkaar stimuleren en bewust maken van onze invloed op elkaar en zodoende te zorgen voor minder alcohol en drugsgebruik.

Gebruik alcohol en drugs jeugdigen

	Jeugdigen klassen 2 en 4 VO (%)		
	2019	2021	2023
Ooit alcohol gedronken	42	38	52
Recent alcohol gedronken	27	21	30
Recent binge drinken	17	16	18
Ooit wiet/hasj gebruikt	10,2	7	6
Recent hasj/wietgebruik	5,8	2	4
Ooit harddrugs gebruikt	1,1	1,8	0
Recent harddrugs gebruikt	0,6	0	0

Bron: GGD Gezondheidsmonitor Jeugd. (1): de cijfers uit 2013 zijn i.v.m. afwijkende vraagstelling niet vergelijkbaar.

Gebruik alcohol en drugs volwassenen

	Volwassenen (%)							
	18-64-jarigen				65+			
	2016	2020	2022	2024	2016	2020	2022	2024
Verantwoord alcoholgebruik	34	39	36	41	41	49	45	49
Overmatig alcoholgebruik	8	6	7	4	13	7	10	9
Zwaar alcoholgebruik	5	7	13	8	9	5	6	4
Softdrugsgebruik (laatste 12 maanden)	7	10	-	7	-	-	-	-
Harddrugsgebruik (laatste 12 maanden)	2,8	6	-	5	-	-	-	-

Bron: GGD volwassenen- en ouderenpeiling.

In de Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 zien we dat de cijfers betreft alcoholgebruik en bingedrinken, na een eerdere dalende trend, weer zijn gestegen. Een punt van aandacht, gezien alcoholgebruik voor jongeren grote negatieve gevolgen heeft, omdat de hersenen van jongeren tot ongeveer hun 24ste levensjaar nog in ontwikkeling zijn. Zowel voor het gebruik van soft- als harddrugs door jongeren is over de afgelopen jaren een dalende trend te zien. Wat betreft gebruik van harddrugs zijn de aantallen te klein om percentages weer te geven.

Uit de Gezondheidsmonitor volwassenen blijkt dat in Oegstgeest 83% van de inwoners van 18 jaar en ouder wel eens alcohol drinkt. In Hollands Midden drinkt 79% van de inwoners alcohol. In Oegstgeest drinkt 43% van de inwoners verantwoord. In Hollands Midden is dit 44%.

In Oegstgeest drinkt 5% van de inwoners overmatig en in Hollands Midden 6%.

Zware drinkers drinken minimaal één keer per week minstens 4 glazen (vrouwen) of 6 glazen (mannen) en lopen daardoor een hoger risico op bijvoorbeeld hersenschade, alcoholvergiftiging en (verkeers)ongevallen. In Oegstgeest is 7% een zware drinker, in Hollands Midden 9%.

Hoe willen we dat bereiken?

Het Preventie- en Handhavingplan Alcohol is geactualiseerd. In het plan ligt de focus op het terugdringen/voorkomen van alcoholgebruik door jongeren tot 18 jaar. Binnen de Coalitie Alcohol en Drugs (jeugd) is er regelmatig overleg over de signalen en het aanbod binnen Oegstgeest. We borgen de afspraken die we in deze coalitie met onze maatschappelijke partners gemaakt hebben, om de volgende stap te kunnen zetten in de vermindering van alcohol- en drugsgebruik. Dit willen we bereiken door voorlichting te blijven geven aan alle inwoners van Oegstgeest en aan specifieke doelgroepen die gevoelig zijn voor (overmatig) alcoholgebruik en/of een belangrijke rol spelen in voorbeeldgedrag. Met behulp van stimuleringsubsidies vanuit het Rijk gaan we aan de slag met drie stevige campagnes om overmatig alcoholgebruik verder terug te dringen. Daarnaast gaan we, in samenwerking met ouders zelf, aan de slag om ouders rondom dit thema in verbinding te brengen met elkaar en met relevante maatschappelijke partners. We werken samen met partners zoals Brijder, Hecht en sportverenigingen in het dorp.

Wat willen we bereiken?

- We nemen jaarlijks deel aan de drie landelijke campagnes 'Zien drinken, doet drinken', 'Ik Pas' en 'NIX18'
- Horecaondernemers en sportverenigingen ondersteunen de landelijke campagnes en schenken non-alcoholische dranken, waardoor de verkoop van alcoholische dranken in de sportkantines daalt.
- Alle scholen geven in terugkerende lesprogramma's het thema alcohol- en drugsgebruik aandacht.
- Scholen, ouders en sportverenigingen worden met regelmaat voorgelicht over de gevaren van alcohol en drugs.
- (Jonge) ouders zijn en blijven zich bewust t.a.v. hun rol en voorbeeldgedrag richting hun kinderen en andere ouders.
- Ouders vormen samen een gemeenschap om de kinderen heen met duidelijke onderlinge afspraken over middelengebruik.
- Het alcohol- en drugsgebruik in Oegstgeest neemt af.
- Jongeren zijn voldoende weerbaar tegen het aanbod van genotsmiddelen.

Om (jonge) ouders zich bewust te maken van hun rol en voorbeeldgedrag richting de kinderen, nemen we jaarlijks actief deel aan drie campagnes per jaar, te weten: 'Ik Pas' (januari), NIX18 (vanaf april) en 'Zien drinken, doet drinken' in het najaar. Zo delen we informatie en campagnemateriaal via de socials en publiceren we stukjes in de Oegstgeester Courant. We werken hierin stevig samen met onze partners, zoals Brijder en Hecht.

12. Inwoners hebben een gezond gewicht.

Waarom dit doel?

Bij gezond opgroeien en ouder worden, hoort een gezond gewicht. Een belangrijke ambitie van het Nationaal Preventie Akkoord is het terugdringen van overgewicht of obesitas voor kinderen en volwassenen. Ondergewicht speelt eveneens een rol in gezondheidsproblemen. Wij richten ons daarom op een gezond gewicht in plaats van alleen de focus te leggen op overgewicht.

Percentages over gewicht

Gewicht	Jeugdigen 2-14 jaar (%)			Volwassenen 18-64 jaar (%)				Volwassenen 65+ (%)				
	2015	2023	2024	2012	2016	2022	2024	2012	2016	2020	2022	2024
Ondergewicht	18,5	9,4	9,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overgewicht	5,9	7,7	9,8	31	35	37	40	46	47	47	47	45
Obesitas	-	-	-	10	9	14	9	7	6	11	10	10

Bron: www.eengezonderhollandsmidden.nl

Vanuit de financiële impuls van het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord zijn er twee ketenaanpakken gestart om een gezond gewicht te stimuleren; Gezonde leefstijl interventies en kinderen naar een gezond gewicht. We werken voor deze ketenaanpakken samen met maatschappelijke partners en regio gemeenten.

In vergelijking met de regio scoren onze inwoners (zowel jeugdigen als volwassenen) laag op het percentage overgewicht. Wel zien we een stijging ten opzichte van eerdere jaren. Cijfers over ondergewicht bij kinderen laten zien dat Oegstgeest ook daar onder het gemiddelde zit ten opzichte van Hollands-Midden.

Hoe willen we dat bereiken?

Oegstgeest volgt de kaders vanuit het Landelijk Preventieakkoord en werkt samen met de GGD op het gebied van voorlichting, onderzoek en informatie. Een gezond gewicht wordt beïnvloed door vele factoren zoals stress, financiën en sociale connecties, maar ook medische of biologische factoren. We

weten dat er een duidelijke correlatie is tussen sociaal economische status en gezondheid en gewicht⁵. Juist daarom willen we breder samenwerken met partijen die zich inzetten voor o.a. financiële en sociale gezondheid naast diverse partijen die leefstijl keuzes beïnvloeden in de leefomgeving zoals scholen, (sport)verenigingen, supermarkten en ondernemers.

Wat willen we bereiken?

- We versterken de samenwerking tussen professionals uit het zorg- en sociaal domein (bijvoorbeeld fysiotherapeuten, diëtisten en leefstijlcoach) om kansen op een effectieve aanpak van gewichtsproblemen te vergroten.
- Mensen die blijvend willen werken aan gezond gewicht kunnen een beroep doen op de beweegcoach die het beweegaanbod in Oegstgeest goed kent en die daarmee vast onderdeel is van de gezamenlijke aanpak.
- De GGD blijft zichtbaar voorlichtingen geven waarbij ze zich richten op specifieke doelgroepen met onderwijs als belangrijke prioriteit.
- Sportverenigingen bieden meer gezonde alternatieven in hun kantines (minder snacks).
- Scholen bieden meer gezonde alternatieven in de pauzes aan.

Oegstgeest biedt inwoners met overgewicht hulp met gezonde voeding en bewegen via de gecombineerde leefstijlinterventie (GLI). Inwoners met een BMI van 25-30 met bijbehorende klachten en een BMI van 30 of hoger komen hier voor in aanmerking. Deelnemers krijgen gedurende twee jaar begelei-

5) Factsheet kennis- en adviescentrum Pharos- juli 2022

ding van een diëtist, een fysiotherapeut en een leefstijlcoach of beweegprofessional. De mate van begeleiding is met name het eerste jaar intensief. Het uiteindelijke doel is een gezonde leefstijl die vol te houden is.

13. Inwoners zijn mentaal weerbaar en veerkrachtig.

Waarom dit doel?

Mentale gezondheid en weerbaarheid zijn een belangrijk onderdeel van een gezond en gelukkig leven. In een snel veranderende wereld is de mentale gezondheid de afgelopen jaren verder onder druk komen te staan. In de Volksgezondheid Toekomstverkenning 2024 wordt het zelfs benoemd als een van de grootste gezondheidsrisico's voor de toekomst.

Mensen met een goede mentale gezondheid hebben een 15 tot 20 jaar langere levensverwachting dan mensen met een slechte mentale gezondheid, onder meer omdat mensen met een goede mentale gezondheid sneller herstellen van lichamelijke ziekten.

Psychosociale gezondheid jeugd

	Jeugdigen klas 2/4 (%)			Jongvolwassenen 16-25 jaar (%)
	2019	2021	2023	2024
Vaak gestrest	48	40	57	40
Prestatiedruk	-	-	52	58
Psychische klachten	21	21	33	43
Regelmatig suïcide gedachten	4	10	10	29
Onvoldoende weerbaar	8	13	9	22
Veerkracht: Herstelt na een moeilijke periode weer snel	-	76	60	62
Veerkracht: Doorstaat stressvolle gebeurtenissen gemakkelijk	-	49	45	36

Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd GGD Hollands-Midden

Psychosociale gezondheid volwassenen

	Volwassenen 18-64 (%)		Volwassenen 64+ (%)	
	2022	2024	2022	2024
Veel stress	23	24	8	6
Hoog risico angst/depressie	9	7	2	1
Regelmatig suïcide gedachten / Aan suïcide gedacht	10	12	7	6
Veerkracht	57	53	57	66

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen 2022, 2024

In Oegstgeest zien we een toename in het gevoel van stress onder jongeren, ook ervaren jongeren veel prestatiedruk, dit zien we ook terug onder jong volwassenen. Daarnaast zien we een toename van psychische klachten onder jongeren. Gelukkig ervaart een deel van de jongeren ook veerkracht, hoewel hier een dalende trend te zien is sinds 2021.

Hoe willen we dat bereiken?

Het versterken van mentale weerbaarheid kan op vele verschillende manieren. Natuurlijk willen we mentale problemen (of het verergeren hiervan) het liefst voorkomen. Daarom kan het belangrijk zijn om de oorzaak te achterhalen wanneer mensen niet lekker in hun vel zitten. Wanneer het te maken heeft met een externe factor; zoals financiële stress, groepsdruk, te weinig beweging etc. Is het helpend om dit aan te pakken. Als gemeente hebben we in veel van deze situaties een faciliterende of ondersteunende rol.

Soms weten mensen niet wat de oorzaak is van de mentale druk die ze ondervinden. Maar ze ervaren het wel. Om erger te voorkomen vinden we het daarom belangrijk dat er ruimte is om erover te kunnen praten. We willen de drempel verlagen om over de mentale gezondheid te praten en het stimuleren het gebruik van laagdrempelig aanbod waar gewenst en nodig.

Waar mentale druk ook vandaan komt, een stevige sociale basis- waaronder inwoners en hun informele netwerk, maar ook scholen/ sportverenigingen/ eerste lijn zorg- is heel belangrijk om steun te vinden bij mentale problemen. Als gemeente werken we actief aan de versteviging van deze sociale basis vanuit een faciliterende rol en als opdrachtgever.

Wat willen we bereiken?

- We stimuleren en ondersteunen inwoners initiatieven die direct bijdragen aan de verbetering van mentale weerbaarheid en mentale gezondheid in ons dorp.
- We zetten in op suïcidepreventie door het signaleren van de problematiek, gesprekstechnieken en handelingsbekwaamheid bij ketenpartners.
- Vanuit het Mentale gezondheidsnetwerk Zuid-Holland Noord werken we regionaal aan het verbeteren van de samenwerking tussen sociaal domein, huisartsenzorg en ggz. Hiermee willen we zorgafhankelijkheid verminderen.
- We investeren in een verschuiving van zorg naar preventie. Laagdrempelig aanbod wat bijdraagt aan het voorkomen van en ondersteunen bij mentale problemen is onderdeel van de sociale basis. Dit (preventieve)aanbod van activiteiten die bijdragen aan de mentale gezondheid is vindbaar voor de inwoners die hier baat bij hebben.
- Inwoners weten waar ze laagdrempelige ondersteuning kunnen vinden en ze weten welke handvatten er zijn om met hun mentale gezondheid aan de slag te gaan. Hierdoor zijn inwoners mentaal gezond en veerkrachtig.
- We doorbreken het taboe op problemen met mentale gezondheid door samen met onze maatschappelijke partners te werken aan kennisdeling en bewustwording, bijvoorbeeld via ontmoetingsgroepen of ervaringsdeskundigen/ ambassadeurs.
- Verminderen middelengebruik, depressieve stoornissen en suïcidaliteit.

Inwoners van Oegstgeest kunnen gebruik maken van Het Lotgenotencafé Lumen. Iedereen die te maken heeft (gehad) met een psychische aandoening, psychosociale problemen of een verslaving kan wekelijks terecht in het café. De sfeer is gezellig, ongedwongen en veilig. De aanwezigheid van mensen die vergelijkbare ervaringen hebben verlaagt de drempel om de eigen problemen te delen. Erkenning van de eigen gevoelens en zien hoe andere mensen met hun problemen omgaan kan een preventieve, ondersteunende werking hebben. Deelnemers ervaren dat ze er niet alleen voor staan en dat er mogelijkheden zijn die zij zelf nog niet kenden.

Thema 4 –Ondersteuning in de eigen omgeving

Onze ambitie is dat inwoners van Oegstgeest verantwoord en veilig zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen wonen. We verwachten dat inwoners in een kwetsbare situatie hierbij geholpen worden door hun eigen netwerk en de gemeenschap dichtbij (buren, vrienden en familie). Daarnaast is er een stevige laagdrempelige sociale basis die mensen ondersteuning kan bieden, en de noodzaak van maatwerkvoorzieningen helpt voorkomen. We ondersteunen ook de vrijwilligers en mantelzorgers die hen de nodige hulp bieden.

Wanneer er toch meer nodig is helpen we inwoners met een passende maatwerkvoorziening. Voor inwoners die dak en of thuisloos zijn en zorg nodig hebben is er opvang in de regio beschikbaar. Wanneer mensen niet voor de opvang in aanmerking komen maar wel hulp nodig hebben biedt ons sociaal team ondersteuning.

14. Inzet van voorliggende voorzieningen is primair om de inzet van maatwerkvoorzieningen te voorkomen.

Waarom dit doel?

De vraag naar Wmo-voorzieningen blijft stijgen en zal door de dubbele vergrijzing de komende jaren verder toenemen. Tegelijkertijd wordt het door tekorten op de arbeidsmarkt steeds moeilijker om voldoende ondersteuning te bieden. Dit maakt het noodzakelijk om de inzet van voorliggende voorzieningen te versterken en maatwerkvoorzieningen zoveel mogelijk te voorkomen.

Daarom moeten we als gemeente, samen met onze partners in het dorp, actief werken aan oplossingen die onze (oudere) inwoners ondersteunen om langer zelfstandig thuis te wonen. Dit vraagt om een integrale aanpak, waarin we levensloopbestendig wonen bevorderen, beter samenwerken met (zorg)partners en het netwerk van burens en vrijwilligers versterken. Ook is het belangrijk om de bewustwording te vergroten dat professionele zorg niet altijd de eerste of enige oplossing is.

De inzet van de sociaal makelaar en de sociale kaart is in de afgelopen jaren belangrijk geweest om een brug te slaan tussen professionele en informele zorg. Deze verbindingen willen en moeten we verstevigen en uitbreiden. Het normaliseren van informele ondersteuning en het benutten van de kracht van de samenleving spelen hierin een sleutelrol.

Aantal personen met een Wmo -voorziening (die gedurende het jaar gebruik hebben gemaakt van een voorziening)

	2018	2019	2022	2023	2024
Hulp bij het huishouden	409	507	544	549	538
Begeleiding	252	277	233		
Woonvoorzieningen	106	123	120		
Vervoersvoorzieningen	844	897	860		
Rolstoelvoorzieningen	327	333	269		

Bron: gemeentelijke administratie

Hoe willen we dat bereiken?

Beperkingen en tegenslagen zijn een normaal onderdeel van het leven en hebben niet altijd zorg nodig. Ons doel is om een duurzame, toegankelijke en veerkrachtige sociale infrastructuur te creëren, waarin inwoners van Oegstgeest tijdig ondersteuning vinden en waar mogelijk zelfstandig kunnen blijven functioneren. Dit doen we door te investeren in sterke voorliggende voorzieningen, samen te werken met lokale partners en inwoners, en maatwerkvoorzieningen innovatief en toekomstbestendig te maken. Ook stimuleren we de samenwerking tussen woon en welzijnspartijen.

Oegstgeest heeft een sterke sociale basis met vele (vrijwilligers)initiatieven die (kwetsbare) inwoners ondersteunen. De gemeente ziet het als haar taak om deze initiatieven te **faciliteren en ondersteunen** en waar nodig, via de sociaal makelaar, een helpende hand te bieden. Onze aanpak hierbij is;

1. Het versterken van lokale initiatieven (van partners, vrijwilligers en inwoners) die bijdragen aan sociale cohesie en preventie.
2. Het gericht inzetten van kortdurende hulp door het sociaal team wanneer er iets extra's nodig is.
3. Het onderzoeken hoe we ons het best voorbereiden op de uitdagingen van de dubbele vergrijzing en de krappe arbeidsmarkt. Hierbij blijven we alert op zowel de effectiviteit van het huidige voorveld als innovatie en nieuwe brede initiatieven/ ontwikkelingen die het voorveld kunnen versterken en maatwerk kunnen voorkomen. Daarbij hebben we ook oog voor lokale kansen bijvoorbeeld bij woon-projecten.
4. Naar aanleiding van het onderzoek breiden we voorliggende voorzieningen uit en versterken we deze inzet om maatwerk te kunnen voorkomen. Hierbij hebben we oog voor praktische randvoorwaarden z.a. bereikbaarheid en toegankelijkheid van informatie en voorzieningen.

Met deze aanpak zorgen we ervoor dat inwoners van Oegstgeest sneller passende ondersteuning krijgen, waardoor de vraag naar maatwerkvoorzieningen afneemt en de sociale samenhang in de wijken wordt versterkt.

Wat willen we bereiken?

- Informatie over de voorzieningen in ons dorp is makkelijk en laagdrempelig beschikbaar. Onder andere via de sociale kaart.
- De sociaal makelaar blijft een belangrijke rol spelen in het ondersteunen en faciliteren van vrijwilligersinitiatieven en buurtinitiatieven.
- Het sociaal team Oegstgeest biedt laagdrempelige ondersteuning in de wijk (GGZ in de wijk) en bemoeizorg als dat nodig is.
- We verstevigen de samenwerking tussen het wijksgesamenwerkingsverband (eerstelijnszorg) en het sociaal team, zodat sociale en zorg gerelateerde klachten vroegtijdig worden gesignaleerd en aangepakt.
- We zetten voorliggende voorzieningen- op basis van data en evaluaties- zo goed en efficiënt mogelijk in (en breiden deze uit waar passend) om inwoners passend te ondersteunen en maatwerk te voorkomen.
- We ondersteunen inwoners om dagelijkse handelingen weer zoveel mogelijk zelf te doen. We continueren ons beleid waarbij we kijken naar wat iemand wél kan en helpen bij het terugwinnen van hun zelfstandigheid na een periode van kwetsbaarheid.
- Gemeentebreed blijft er aandacht voor de woonopgave voor ouderen en specifieke doelgroepen (conform de Woonvisie 2020-2030 en de Omgevingsvisie), zodat zij langer zelfstandig kunnen blijven wonen en bewegen in een passende woonomgeving. Dit wordt vastgelegd in een lokale woon-zorgvisie.
- Inwoners zijn zich bewust van hun eigen verantwoordelijkheid in gezond en zelfstandig ouder worden. We willen mensen stimuleren om zelf na te denken over hun toekomst en zich goed voor te bereiden op het ouder worden.
- Inwoners maken eerst gebruik van voorliggende en algemeen toegankelijke voorzieningen.

Een oudere dame geeft aan zich alleen te voelen en vraagt bij het Sociaal Team om ondersteuning. Samen met de sociaal makelaar kijkt zij naar de mogelijkheden voor haarzelf in het dorp en wordt zij begeleidt naar diverse activiteiten, zoals de stoelgym en de koffieochtend in het Dorpscentrum. Mevrouw voelt zich weer onderdeel van het dorp en merkt hoe haar spieren door de gym versterkt worden. Hierdoor lukt het haar beter om in haar eigen woning de huishoudelijke taken te blijven doen.

15. Wanneer het nodig is ondersteunen we inwoners in een kwetsbare situatie met een passende maatwerkvoorziening.

Waarom dit doel?

Ons doel is om mensen te helpen om zo zelfstandig mogelijk te leven, ondanks uitdagingen in hun gezondheid. Het vermogen van inwoners om zich aan te passen en zelf regie te voeren staat centraal. Naast professionele zorg spelen bureaus en andere omwonenden een belangrijke rol in ondersteuning van mensen in een kwetsbare situatie. Zeker bij praktische en externe uitdagingen.

Wanneer het nodig is bieden we inwoners in een kwetsbare situatie een passende maatwerkvoorzieningen zodat zij zo lang mogelijk in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen.

Hierbij staan we in de komende jaren voor grote uitdagingen. We gaan aan de slag om de zorg toekomstbestendig en uitvoerbaar te houden, en onze inwoners passend te blijven ondersteunen. Ook landelijke ontwikkelingen zoals de inkomensafhankelijke eigen bijdrage- welke geïntroduceerd zal worden in de komende jaren- spelen hierbij een rol.

Hoe willen we dat bereiken?

Om de zorg houdbaar en uitvoerbaar te houden, moeten we actie ondernemen. We zetten in op functioneel herstel gerichte zorg, groepsaanbod, normalisering en bewustwording zodat inwoners meer grip krijgen op hun eigen welzijn en ondersteuning. Daarnaast onderzoeken we welke voorliggende voorzieningen en activiteiten de druk op maatwerkvoorzieningen kunnen verlagen. Ook stimuleren we nieuwe ideeën, initiatieven en innovaties om de Wmo-ondersteuning toekomstbestendig te maken.

Wat willen we bereiken?

- We doen -samen met de Leidse regio- onderzoek welke/ op welke manier voorliggende voorzieningen de noodzaak tot- en het gebruik van maatwerkvoorziening daadwerkelijk kunnen verminderen.
- Specifiek verkennen we welke vormen en mogelijkheden er zijn voor functioneel herstel gerichte zorg en wat de toepassing en meerwaarde hiervan op het gebruik van de maatwerkvoorzieningen kan zijn.
- We ontwikkelen en implementeren een communicatiestrategie die mensen op een duidelijke en krachtige manier informeert en betreft. Daarmee laten we zien waar de Wmo voor staat, wat mensen zelf kunnen doen om zo zelfstandig mogelijk te leven, en hoe we samenwerken aan thema's zoals krachtig ouder worden.
- Het sociaal team zorgt voor een goede samenwerking tussen netwerk, voorveld en maatwerk-aanbieders.
- We voeren actief proces regie op de indicaties voor begeleiding, dagbesteding en wonen met ondersteuning om uitstroom naar voorliggende en algemene voorzieningen te stimuleren en te bewerkstelligen.
- In de Leidse regio zijn er voldoende plekken voor wonen met ondersteuning. In Oegstgeest zorgen we dat we voldoen aan ons afgesproken aandeel en ontwikkelen we nieuwe plekken volgens onze opbouwopgave. Hiervoor hebben we een gedeelde verantwoordelijkheid met onze collega's van het ruimtelijk domein en woon-partijen.

Een alleenstaande moeder ontvangt een Wmo voorziening vanuit de gemeente. De Wmo consulent, lid van het Sociaal Team, kijkt samen met de moeder wat er meer nodig is om haar welzijn te vergroten. Hieruit komt naar voren dat ze graag meer contacten in de buurt wil. Hiervoor wordt de hulp van de sociaal makelaar ingeroepen. Samen wordt het contact met bureaus gelegd en wordt de basiskracht van de moeder en haar kinderen versterkt om op eigen benen te kunnen staan.

16. Het voorkomen en terugdringen van dak- en thuisloosheid.

Waarom dit doel?

In Nederland zien we dat steeds meer mensen dak- of thuisloos raken en dit zien we ook terug in gemeente Oegstgeest. Uit de regionale Ethos-telling van 2024 blijkt dat, voor zover bekend, 46⁶ inwoners van onze gemeente (dreigend) dak- en/of thuisloos waren, waarbij ook 10 kinderen betrokken waren. Steeds meer mensen en gezinnen verliezen hun woning zonder dat zij een zorgvraag hebben. Zij voldoen niet aan de voorwaarden voor de Maatschappelijke Opvang en moeten zelf een oplossing vinden. Uit de recente Ethos-telling blijkt dat slechts 27% van de (dreigend) dak- en/of thuisloze inwoners in een (nood)opvang verblijft. Het probleem groeit en we moeten in actie komen.

Dak- en/of thuisloosheid heeft grote gevolgen. Inwoners en gezinnen zonder stabiele woonplek hebben vaker gezondheidsproblemen, minder toegang tot werk en onderwijs, en een hoger risico op sociale uitsluiting. Dit raakt niet alleen de mensen zelf, maar ook de samenleving als geheel. Daarom zetten we ons in voor een structurele oplossing waarin preventie en huisvesting centraal staan.

Hoe willen we dat bereiken?

Een stabiel thuis is de basis voor herstel en meedoen in de samenleving. Daarom willen we dak- en/of thuisloosheid niet alleen bestrijden, maar vooral voorkomen. Dit doen we door vroegtijdige signalering, snelle hulp en meer woonoplossingen op maat.

Gemeente Oegstgeest werkt hiervoor in de Leidse regio nauw samen. In 2024 is het programmaplan Maatschappelijke Zorg Leidse regio vastgesteld. Het doel van dit programma is om kwetsbare situaties voor inwoners zoveel mogelijk te voorkomen en passende ondersteuning te bieden als iemand toch in de problemen komt. Dit betekent dat we kwalitatief goede ondersteuning organiseren: integraal, dichtbij en op maat. Waar mogelijk helpen we inwoners binnen hun eigen woonomgeving, zodat opvang of woonzorgvoorzieningen zo kort mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis blijven. We verschuiven de focus van reactieve ondersteuning naar preventie en benaderen dak- en/of thuisloosheid als een woonprobleem in plaats van een zorgprobleem.

Onze aanpak sluit aan bij landelijke en regionale doelen, zoals het Nationaal Actieplan Dakloosheid 'Eerst een Thuis' en het programma 'Een thuis voor iedereen'. Daarnaast draagt gemeente Oegstgeest bij aan de landelijke woningbouwopgave, waarbij we actief toewerken naar voldoende betaalbare woningen breed gezien, en voor aandachtsgroepen, waaronder dak- en/of thuislozen.

Wat willen we bereiken?

- Voor inwoners die dakloos zijn en zichzelf niet kunnen redden, bieden we maatschappelijke opvang. De opvang duurt zo kort mogelijk en is deze zoveel mogelijk nabij de eigen woonomgeving.
- We werken vanuit de situatie van de inwoner en verbeteren hiervoor de samenwerking tussen verschillende betrokken partijen. Bestaanszekerheid en wonen zijn hierbij de basis. We hebben voldoende oog voor integratie in de wijk en de mogelijkheden om te participeren.
- We stellen een lokale woonzorgvisie vast waarin onder andere aandacht is voor de dak- en/of thuisloze doelgroep.
- We formuleren een aanpak voor de brede doelgroep dak- en/of thuisloze inwoners en het ontwikkelen van passende voorzieningen in de Leidse regio.
- We stimuleren een toename van preventieve maatregelen (ipv reactieve ondersteuning) en vroegsignalering om huisuitzettingen te voorkomen, bestaanszekerheid te versterken en voldoende en voorspelbaar inkomen te bieden.
- Van opvang naar Wonen Eerst in 2030: we maken de komende jaren minder gebruik van de maatschappelijke opvang in de Leidse regio door zo snel mogelijk een (vaste) woning te bieden via de principes van Wonen Eerst. Een stabiel thuis voor dak- en thuisloze inwoners door het beschikbaar stellen van voldoende betaalbare woningen in Oegstgeest.
- Vanaf 2030 géén dak- en/of thuisloze inwoners meer in onze gemeente;

In onze regio is ongeveer een vijfde van de dak- en/of thuisloze inwoners tussen de 18 en 27 jaar oud. Sinds 2023 werken wij in de Leidse regio samen met Stichting Kamers met Aandacht om deze jongeren te ondersteunen. Zij bieden hun een veilige woonplek en helpen bij het opbouwen van een stabiel netwerk. In de Leidse regio hebben we in 2024 al zeven jongeren kunnen helpen aan een kamer via het project Kamers met Aandacht, waarvan twee kamers zijn aangeboden in Oegstgeest. Inwoners die een kamer willen verhuren bieden een jongere in een kwetsbare situatie een veilige thuisbasis, terwijl deze jongere zelfstandig gaat wonen en nog net dat beetje extra ondersteuning nodig heeft. Kamers met Aandacht richt zich specifiek op jongeren van 18 tot 23 jaar die uitstromen uit een (jeugd)zorginstelling of die dreigen dak- of thuisloos te worden.

6) Van deze 46 inwoners verbleven 36 in een instelling en 10 in de openbare ruimte, de maatschappelijke opvang, niet conventionele woonruimten (auto, garage etc.) of bij vrienden/ familie etc.

17. We dringen huiselijk geweld terug.

Waarom dit doel?

Gelukkig is een veilig thuis voor veel inwoners vanzelfsprekend. Toch komt huiselijk geweld ook in Oegstgeest voor. Met huiselijk geweld bedoelen we alle vormen van geweld die door iemand uit de huiselijke kring, of door de familie van het slachtoffer worden gepleegd. Dit omvat onder andere kindermishandeling, ouderenmishandeling en partnergeweld, hierin kan ook gender gerelateerd geweld en eer gerelateerd geweld een rol spelen. We zien dat het aantal meldingen van huiselijk geweld bij Veilig thuis in Oegstgeest in de afgelopen jaren relatief laag is ten opzichte van de regio.

Aantal meldingen bij Veilig Thuis

	2021		2022		2023	
	Oegstgeest	HR	Oegstgeest	HR	Oegstgeest	HR
Aantal meldingen bij Veilig Thuis per 10.000 inwoners	103	146	89	145	123	146

Bron: Eengezonderhollandsmidden.nl

Dat neemt niet weg dat de gevolgen van huiselijk geweld catastrofaal zijn, voor slachtoffers, bekenden en professionals. Tegelijkertijd zien we dat ook hier inzet onder (financiële en inhoudelijke) druk komt te staan. Het is dan ook van groot belang dat we tijdig signaleren of er problemen spelen en zo erger kunnen voorkomen.

Hoe willen we dat bereiken?

We werken nauw samen met partners vanuit het zorgdomein, volwassen en jeugd, en veiligheidsdomein. Dit doen we zowel op casus niveau wanneer er problemen zijn, maar ook bij signalering en preventie. In de regio werken we samen binnen het Zorg en Veiligheidshuis. We versterken de samenwerking tussen het Zorg en Veiligheidshuis en onze lokale teams, en werken ook op preventie en beleid samen in de regio om expertise en kennis te borgen.

Wat willen we bereiken?

- Professionals en vrijwilligers in zorg en welzijn zijn alert op (dreigend) huiselijk geweld en kunnen met signalen aan de slag. De lokale teams worden getraind op dit onderwerp.
- We hebben een breed en laagdrempelig basisaanbod van activiteiten gericht op preventie van de verschillende vormen van huiselijk geweld.
- We onderzoeken of er trends in de achterliggende problematiek te achterhalen zijn en zetten hier passend op in.
- We versterken de samenwerking tussen veiligheidspartners (z.a. het Zorg- en Veiligheidshuis en veilig thuis) en de lokale teams (Sociaal team Oegstgeest en Jeugdteam). Dit leggen we vast in:
 - o Samenwerkingsafspraken: tussen VT en Sociaal Team en Jeugdteam met betrekking tot triage en overdracht, hierbij is extra aandacht voor veiligheids- en multi-probleem casuïstiek
 - o Overlegstructuur: er is een duidelijke overlegstructuur waar noodzakelijke informatie wordt gedeeld. Een van de noodzakelijke overleggen is het zorgnetwerk waar bemoeizorg-casuïstiek wordt besproken,
- Inwoners hebben handvatten om conflictsituaties te bespreken, of om zelf ondersteuning te zoeken, voordat een conflict escaleert. Informatie over huiselijk geweld en hulp is makkelijk terug te vinden op de website van de gemeente Oegstgeest. Voor verdere vragen of ondersteuning kunnen inwoners o.a. terecht bij het Sociaal Team Oegstgeest en het Centrum voor Jeugd en Gezin.
- Huiselijk geweld is bespreekbaar en in situaties waar huiselijk geweld speelt de juiste ondersteuning wordt geboden.

18. We bieden ondersteuning voor mantelzorgers.

Waarom dit doel?

Mantelzorgers bieden informele zorg en ondersteuning aan naasten. Juist omdat we de inzet van specialistische professionele zorg willen voorkomen, en omdat we te maken hebben met een dubbele vergrijzing, zullen de vragen aan mantelzorgers toenemen. Veel mensen bieden vanuit een vanzelfsprekendheid mantelzorg, of vanuit liefde of plichtsgevoel. Deze zorg voor een ander kan ook lastig en zwaar zijn en soms leiden tot problemen zoals overbelasting en eenzaamheid. Goede ondersteuning helpt mantelzorgers hun taken langer vol te houden en voorkomt uitval.

De mantelzorgwaarderingen in Oegstgeest laten een toename van geregistreerde mantelzorgers zien. Tegelijkertijd ervaren steeds meer mantelzorgers een hoge belasting, mede door de toenemende complexiteit en duur van de zorg.

Mantelzorgondersteuning

Indicatoren	2017	2019	2021	2022	2023	2024
% inwoners dat mantelzorg verleend	29%	21%	21%	-	20%	-
% mantelzorgers tamelijk belast	16%	21%	18%	-	26%	-
% mantelzorgers zwaar belast	4%	4%	4%	-	4%	-
Aantal uitgereikte mantelzorgwaarderingen	165	195	178	178	220	222

Bron: Inwonersenquête 2017 t/m 2023

Onder jonge mantelzorgers zien we dat bij 11% van de leerlingen (klas 2/4) een gezinslid een ernstige psychische of lichamelijke ziekte of een verslaving heeft. In Oegstgeest is 2,5% van deze jongeren een mantelzorger voor dit gezinslid (Holland Rijnland: 3,8%). Ook voor deze doelgroep is daarom voldoende ondersteuning en advies noodzakelijk.

Hoe willen we dat bereiken?

We zien de enorme waarde van mantelzorgers voor onze gemeenschap. We werken met lokale en regionale partners aan deskundigheidsbevordering van mantelzorgers, vrijwilligers en professionals. Daarbij verbeteren we de verbinding tussen informele en formele zorg. Dit doen we onder andere door buurtoverleggen. Mantelzorgers zoeken vaak pas hulp als de nood al hoog is. Daarom zorgen we voor heldere, laagdrempelige informatievoorziening, vroegtijdige signalering en toegankelijke ondersteuning. We bieden hierbij gerichte ondersteuning, zodat mantelzorgers hun zorgtaken kunnen combineren met andere rollen (partner, ouder, werknemer).

We hebben aandacht voor jonge mantelzorgers en bieden ondersteuning en advies wat specifiek op hen gericht is. Hiermee helpen we jonge mantelzorger hun rol beter te kunnen dragen.

Wat willen we bereiken?

- We hebben aandacht voor en bieden toegankelijke informatie aan(jonge) mantelzorgers.
- We hebben beter beeld van de mantelzorgers in ons dorp en er is een toename in het aantal zorgvrijwilligers.
- Minder overbelasting bij mantelzorgers en betere ondersteuning voor zorgvrijwilligers.
- Er is structureel lotgenotencontact, zodat mantelzorgers ervaringen kunnen uitwisselen en steun kunnen vinden.
- Waardering voor mantelzorgers door middel van erkenning en beloningen. Hierin hebben we erg in de verschillende doelgroepen binnen mantelzorgers.
- We bieden laagdrempelige respijtzorg die mantelzorgers kan ontlasten.

Het Mantelzorgcafé is een laagdrempelige ontmoetingsplek waar mantelzorgers op ontspannen wijze samenkomen om ervaringen en tips uit te wisselen. Regelmatig worden er informatiebijeenkomsten georganiseerd met verschillende thema's die relevant zijn voor mantelzorgers. De toegang is gratis en vooraf aanmelden is niet nodig.

Thema 5 –Hulp bij goed opgroeien & opvoeden

Binnen dit thema zetten we ons in om Oegstgeest een veilige en kansrijke omgeving te maken, waar kinderen kunnen opgroeien en gezinnen zich kunnen ontwikkelen. Gelukkig gaat opvoeden en opgroeien voor de meeste kinderen en gezinnen in Oegstgeest goed, al gaat dit soms gepaard met zijn ups en downs. We werken aan een stevige sociale basis en een gemeenschap die klaarstaat om elkaar te ondersteunen wanneer het nodig is. Het onderwijs en de kinderopvang spelen een belangrijke rol om kinderen een veilige en leerrijke plek te bieden en om hen te ondersteunen wanneer het leren lastiger gaat.

Soms zijn er omstandigheden waardoor extra begeleiding nodig is. Ook dan gaan we uit van de rol, kennis en kunde van de ouders en verzorgers en het netwerk om hen heen. Ons jeugdteam helpt gezinnen een stap verder in lastige situaties en in uitzonderlijke gevallen wordt tijdig passende specialistische jeugdhulp ingezet. Om dit te ook in de toekomst op een goede manier te blijven doen werken we aan veranderingen in het jeugdhulpsysteem.

We willen dat alle kinderen in Oegstgeest de kans krijgen zich breed te ontwikkelen en onbezorgd kind te zijn.

**19. Een kansrijke start (in het onderwijs) voor de jeugd.
Waarom dit doel?**

Alle kinderen zijn gebaat bij een veilige, stimulerende (voor)schoolse omgeving. Hiermee krijgen kinderen goede kansen om zich te ontwikkelen. Voor sommige kinderen, die in minder makkelijke situaties opgroeien, is extra aandacht en inzet gewenst.

Werken aan een kansrijke start is een gedeelde verantwoordelijkheid. Het vraagt samenwerking tussen ouders, scholen, andere lokale partners en de gemeente.

Hoe willen we dat bereiken?

De gemeente ziet erop toe dat kinderopvang voldoet aan de wettelijke kwaliteitseisen en grijpt in wanneer nodig. We investeren extra in kinderen die thuis minder ondersteuning krijgen, onder meer via voorschoolse educatie. Samen met partners evalueren we dit aanbod regelmatig. Vroege samenwerking tussen ouders en (voor)school is cruciaal. Groepsgerichte aanpak heeft daarbij de voorkeur, zodat ouders ook steun bij elkaar vinden.

Steeds meer kinderen groeien op met een andere thuistaal. We stimuleren een positieve benadering van meertaligheid in opvang en onderwijs en geven voorlichting over meertalig opgroeien. Ook zorgen we voor tijdige signalering van taalontwikkelingsproblemen.

Voor nieuwkomerskinderen subsidiëren we een internationale taalklas (ITK) en vragen scholen om kennis over meertaligheid te vergroten. Via samenwerking in de Leidse regio delen we expertise. Om onderwijssegregatie tegen te gaan, geven we ouders duidelijke informatie over aanmeld- en inschrijfprocedures.

We bewaken de toegankelijkheid en continuïteit van openbaar onderwijs en zorgen zo nodig voor passende jeugdhulp en leerlingenvervoer. Daarnaast stimuleren we duurzaamheidseducatie en projecten over natuur en milieu. Met scholen werken we aan een veilige leeromgeving, onder meer via preventie en kennisdeling over risicovol gedrag.

Samen met het onderwijs en de kinderopvang stellen we een lokale educatieve agenda op.

Wat willen we bereiken?

- De kinderopvang in Oegstgeest voldoet aan de kwaliteitseisen van de Wet kinderopvang.
- Peuteropvang blijft financieel toegankelijk voor ouders en er is een goed aanbod van voorschoolse educatie voor geïndiceerde peuters
- De betrokkenheid en het gevoel van eigen verantwoordelijkheid van ouders in gezinnen met jonge kinderen groeit, ook in lastige/ kwetsbare situaties.
- Minder kinderen in het basisonderwijs hebben (taal)achterstanden en leren in een meertalige context wordt normaler.
- Er is goed en voldoende openbaar onderwijs in Oegstgeest.
- Minder onderwijssegregatie en een veilige schoolomgeving

20. Toekomstbestendige en duurzame huisvesting voor de scholen/ voor het onderwijs.

Waarom dit doel?

Goede onderwijshuisvesting draagt in grote mate bij aan een goed (internationaal) onderwijsklimaat. De komende jaren staan we voor de uitdaging om meerjarig afspraken te maken over ons onderwijs-huisvestingsbeleid en de onderwijsgebouwen geschikt te maken voor een levensduur van 20-40 jaar.

Hierbij spelen ook de ambities voor inclusief onderwijs een rol.⁷

Hoe willen we dat bereiken?

De uitgangspunten voor het onderwijshuisvestingsbeleid zijn vastgesteld in 2024. Hierbij is besloten om de kwaliteit van schoolgebouwen te blijven meten aan de hand van de criteria van het Landelijk Kwaliteitskader Onderwijshuisvesting. Deze werkwijze borgt dat dat investeringen die we doen zowel noodzakelijk en urgent zijn én bijdragen aan goede onderwijshuisvesting voor de middellange of lange termijn. Dit vertaalt zich in een beleid waar bij nieuwbouw duurzaam en flexibel wordt gebouwd zodat er rekening kan worden gehouden met te verwachten groei, krimp en medegebruik en dat bij renovatie wordt gekeken naar een passend lange termijnperspectief.

De in het IHP voorgestelde maatregelen inclusief het beoogde investeringsjaar te gebruiken als uitgangspunt voor de gewenste verbeteringen van de schoolgebouwen

Wat willen we bereiken?

- In iedere wijk het basisonderwijs voldoende capaciteit heeft om leerlingen uit die wijk te kunnen inschrijven en plaatsen.
- De prioriteit en urgentie van een voorziening in de onderwijshuisvesting mede wordt vastgesteld op basis van de uitkomsten van de kwaliteitsmeting van het schoolgebouw.

7) *Beleidskader, Met elkaar voor alle kinderen en jongeren werken aan een inclusieve leeromgeving, versie 19 april 2024. Beleidskader: met elkaar voor alle kinderen en jongeren werken aan een inclusieve leeromgeving | Rapport | Rijksoverheid.nl (schoolgebouw bladzijde 7)*

- Bij nieuwbouw en renovatie schoolgebouwen worden gerealiseerd die geschikt zijn voor het onderwijs voor de volgende 20 – 40 jaar.
- Alle basisscholen de beschikking hebben over voldoende en goede accommodaties voor het geven van bewegingsonderwijs.
- We houden bij nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen rekening met het vormgeven van inclusief onderwijs.

Bij de renovatie van vso Leo Kanner en basisschool Gevers Deutz Terwee is het programma van eisen gebaseerd op onderwijsvisie van de school en wordt voldaan aan de eisen van Bijna Energie Neutrale scholen (BENG) en Frisse scholen B. Ook worden bij deze renovaties in totaal drie gymzalen extra gerealiseerd.

21. Jeugdigen ontwikkelen zich naar vermogen.

Waarom dit doel?

Alle kinderen hebben recht op onderwijs en ontwikkeling, om zo zelfstandig mogelijk deel te kunnen nemen aan de samenleving. De Rijksoverheid streeft ernaar dat in 2035 de overgang is gemaakt van passend onderwijs naar inclusief onderwijs: In het primair en voortgezet onderwijs volgen jeugdigen met of zonder beperking (regulier) onderwijs dicht bij huis in de eigen wijk, gemeente of regio. Iedereen doet mee en is gelijkwaardig.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Leerplichtwet: Alle kinderen in de leeftijd van 5 tot en met 15 jaar die in Nederland wonen, zijn leerplichtig. Het uiteindelijke doel is zoveel mogelijk jongeren toe te leiden naar een startkwalificatie (havo of mbo2-niveau) en om thuiszitten en voortijdig schooluitval (VSV) te voorkomen.

Met invoering van de wet 'Van school naar duurzaam werk' per 1 januari 2026 krijgen gemeenten meer mogelijkheden om jongeren zonder startkwalificatie te ondersteunen terug naar school, van school naar werk en het behoud van werk. Dit biedt kansen om de VSV-aanpak te verbinden aan de arbeidsmarktregio. In de wet wordt meer nadruk gelegd op de begeleiding van kwetsbare jongeren en de doelgroep wordt uitgebreid van 23 naar 27 jaar.

School verzuim

Schooljaar	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Verzuim: aantal gemelde II.	136	140	137
Oegstgeest % gemeld verzuim 5-18 jaar	1,1%	1,6%	1,7%
Holland Rijnland % gemeld verzuim 5-18 jaar	1,6%	1,8%	2,3%
Oegstgeest aantal VSV-ers zonder werk (peildatum juli)*	29	38	45
Oegstgeest aantal/ % thuiszitters **	19 / 0,5%	59 / 1,5 %	49 / 1,2%
Holland Rijnland % thuiszitters	0,8%	1,2%	1.4%

* VSV= jongeren zonder startkwalificatie

** jeugdigen langer dan 3 mnd niet naar school incl. vrijstellingen onder 5a

Het halen van een diploma of het vinden en vasthouden van een baan na school is niet voor iedere jongere vanzelfsprekend. In onze regio is sprake van een stijgend aantal thuiszitters en VSV-ers.

Hoe willen we dat bereiken?

Het Regionaal Bureau Leerrecht (RBL) voert de Leerplichtwet (5-18) uit in opdracht van de gezamenlijke gemeenten. Een belangrijke voorwaarde om verzuim terug te dringen is dat scholen goed monitoren en actie ondernemen bij verzuim (zelf in gesprek gaan en het verzuim melden bij het RBL). Het RBL zet passende maatregelen in om ongeoorloofd schoolverzuim aan te pakken en recidive te voorkomen.

We bieden jongeren tot 27 jaar zo nodig via de Doorstroompunten van het RBL preventieve en passende ondersteuning om terug te keren naar een school, om door te stromen naar werk of een combinatie van beide. Hiervoor maken we in regionaal verband samenwerkingsafspraken via het VSV-actieprogramma 2025-2029 met daarin ook projecten gericht op toeleiding naar duurzaam werk.

We werken in regionaal verband samen (gemeenten, samenwerkingsverbanden passend onderwijs en RBL) om ervoor te zorgen dat ook kinderen die intensieve jeugdhulp ontvangen op een passende manier

onderwijs krijgen, zo nodig met integrale financiering van zogenaamde onderwijs-zorgarrangementen en/of hulp in school. Op lokaal niveau stimuleren we een betere samenwerking tussen het onderwijs, de jeugdteams en andere betrokken partners bij complexe casuïstiek. We voeren samen met Passend Primair Onderwijs en de scholen het gesprek hoe verder te groeien naar meer inclusief onderwijs.

Wat willen we bereiken?

- Samen met het onderwijs en het RBL werken we aan het voorkomen en verminderen van langdurig schoolverzuim
- Het aantal thuiszitters neemt af en leerlingen die weinig of lange tijd geen onderwijs volgen zijn in beeld bij het RBL.
- Groter percentage van jongeren haalt een startkwalificatie, heeft passende dagbesteding of duurzaam werk
- We verstevigen de samenwerking tussen het onderwijs en het Jeugdteam en verduidelijken rollen en verantwoordelijkheden hierbinnen. Hiermee dragen we bij aan een dekkend netwerk op het continuüm van onderwijs en zorg.
- We onderzoeken wat er nodig is om het onderwijs in Oegstgeest meer Inclusief te laten zijn

Wij organiseren in Oegstgeest themabijeenkomsten voor professionals om de samenwerking met partners in en om het onderwijs te versterken. We noemen dit Integraal Arrangeren: Het samen bedenken, maken en uitvoeren van één arrangement voor een optimaal leer- en ontwikkelproces van leerlingen met complexere problematiek. We volgen de routekaart integraal arrangeren van Holland Rijnland. Dit zijn afspraken die voortkomen uit de leidende principes samenwerking onderwijs -jeugdhulp.

22. We bouwen aan een stevige sociale basis in ons dorp: hiermee zorgen we voor een veilige kansrijke omgeving om op te groeien.

Waarom dit doel?

Wij vinden het belangrijk dat jeugdigen in Oegstgeest gezond en veilig kunnen opgroeien en volop kansen krijgen om zich te ontwikkelen. Dankzij betrokken ouders en opvoeders, goede voorzieningen en gedegen onderwijs is dat voor veel jeugdigen in Oegstgeest vanzelfsprekend. Tegelijkertijd brengt opvoeden en ook opgroeien zo zijn uitdagingen met zich mee, klein of groot.

Voor gezinnen waarin deze uitdagingen spelen, is het belangrijk dat de juiste ondersteuning beschikbaar is. Laagdrempelig en zo vroeg mogelijk, zodat grotere problemen voorkomen kunnen worden.

Samen met het Rijk worden de komende periode belangrijke stappen gezet om het jeugdhulpstelsel te hervormen en de focus te verleggen naar normaliseren en een gezonde (kansrijke) opvoeding, zodat jeugdhulp toegankelijk en betaalbaar blijft voor de kwetsbare jeugdigen. Zo investeren we in een sterke basis voor gezinnen, in een gezond opvoedklimaat en streven we naar brede toegankelijke ondersteuning om zwaardere jeugdhulp te voorkomen. Ook is deze sociale basis belangrijk om jeugdoverlast te beperken. De verschillende doelstellingen vanuit de landelijke akkoorden en agenda's zijn in het Preventieakkoord Jeugd verwerkt.

Hoe willen we dat bereiken?

Als gemeente willen we het opvoedkundige klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen en kinderopvang versterken. We geloven in de eigen kracht en verantwoordelijkheid van jongeren zelf, ouders, gezinnen en netwerken om een kind heen. We zetten ons in om ook tussen jongeren en tussen ouders ontmoetingen te faciliteren en netwerken te verscherpen.

In 2023 is een nieuw actieprogramma van het preventieakkoord jeugd vastgesteld. Binnen dit programma zetten we ons in voor een drietal thema's; een veerkrachtige gemeenschap, een kansrijke ontwikkeling en een gezond en veilig opgroeien. Bij onze inzet ligt de focus op het gebruik van het informeel netwerk, zodat (eventueel met lichte ondersteuning) de inzet van specialistische jeugdhulp wordt voorkomen. Ontmoeting tussen ouders en/of jeugdigen wordt daarbij nadrukkelijk gestimuleerd. Het Centrum voor Jeugd en Gezin vormt hierbij de spil.

Voortvloeiend uit de thema's en pijlers binnen het preventieakkoord zijn ketenaanpakken opgezet; hierbinnen worden - samen met ketenpartners- projecten opgezet en doorontwikkeld.

Als gemeente hebben we een aanjagende en faciliterende rol en dragen we zorg voor de randvoorwaarden. Ook stimuleren we in samenwerking met partijen (o.a. Preventieakkoord Jeugd) deskundigheidsbevordering, samenwerking en inhoudelijke afstemming, wat bijdraagt aan de kwaliteit van de geleverde zorg.

Wat willen we bereiken?

- In 2025 wordt- op verzoek van de raad- een onderzoek uitgevoerd naar de gewenste voorzieningen in ons dorp voor jongeren (12+). Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek (eind 2025) wordt hieraan vervolg gegeven.
- Preventie en vroeg signalering dragen bij aan het voorkomen van problemen en zorgafhankelijkheid. In samenwerking met partijen, zoals huisartsen en scholen, zorgen we voor een passend aanbod aan preventieve activiteiten en zorgen we dat de randvoorwaarden voor preventie en vroeg signalering (deskundigheid, samenwerking, inzicht in mogelijkheden van o.a. voorliggend veld) op orde zijn. Voorbeeld hiervan is de inzet van jeugd en jongerenwerk.
- De afspraken van het Preventieakkoord worden uitgevoerd en geborgd bij de betrokken partners; in het uitvoeren van deze afspraken houden we rekening met een verscheidenheid aan behoeften bijvoorbeeld voor jongeren voor wie Nederlands een tweede taal is en/ of jongeren met een fysiek of mentaal handicap.
- Het CJG is een laagdrempelige en zichtbare toegang voor het vinden van oplossingen voor kleine en grote vragen over opgroeien en opvoeden.
- We brengen ouders met elkaar in verbinding rondom het thema opvoeden en opgroeien en faciliteren ouderinitiatieven; bijvoorbeeld door evenementen als de puberbeurs of in de ketenaanpak alcohol en drugs. Hiermee dragen we bij aan het versterken van gemeenschap in ons dorp.
- Het voorveld en vrijwillige inzet speelt in samenwerking met de toegang tot Jeugdhulp in toeneemende mate een rol bij het voorkomen en verminderen van opvoed- en opgroei problemen.
- De gemeentelijke toegang tot jeugdhulp maakt de beweging naar voren. De professionals in de gemeentelijke toegang werken nauw samen met de maatschappelijke partners die dicht bij de leefwereld van kinderen en gezinnen opereren, zoals het onderwijs, de kinderopvang, huisarts en de jeugdgezondheidszorg. Het inzetten van specialistische jeugdhulp geldt hierbij als uitzondering.
- Jeugdoverlast wordt beperkt, o.a. door samenwerking met en tussen betrokken partners zoals wijkagenten en jongerenwerkers.

Samen met onze partners uit het netwerk jeugdoverlast (gemeente, politie en jongerenwerkers) monitoren wij jeugdoverlast en pakken dit aan door jeugdigen te stimuleren elkaar op een positieve manier in de buitenruimte te ontmoeten. Daarnaast worden inwoners die overlast ervaren benaderd om te bespreken wat de mogelijkheden voor zowel inwoners, jeugdigen als professionals zijn om de overlast te beperken.

Jeugdoverlast	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal meldingen van jeugdoverlast	62	163	100	92	116	141
Per 10.000 inwoners Oegstgeest	25.38	65.62	39.90	36.08	44.87	54.24
Per 10.000 inwoners Nederland	44.29	79.25	71.81	50.40	46.90	49.88

Bron: dataportaal politie 2019-2024

Binnen de coalitie Kansrijke Start wordt samengewerkt met diverse partners die binnen de geboortezorg actief zijn in de gemeente. Vanuit deze coalitie wordt gewerkt aan een betere start voor de kinderen in Oegstgeest. Er wordt ingezet op een betere samenwerking tussen medisch en sociaal domein, en lokale initiatieven worden gestimuleerd. We zetten in op het versterken van de community. Zo wordt ingezet op CenteringZwangerschap vanuit de Verloskundigenpraktijk, waarbij zwangere een centrale en actieve rol spelen en het contact tussen (aanstaand) ouders wordt gestimuleerd.

23. Wij zorgen voor tijdige en passende specialistische jeugdhulp wanneer de hulpvraag het eigen netwerk en de sociale basis te boven gaat.

Waarom dit doel?

Jeugdigen hebben in hun leven soms hulp nodig. Vaak kunnen zij terecht bij hun eigen netwerk of bij algemeen toegankelijke voorzieningen (het voorveld/ sociale basis). Wanneer deze ondersteuning onvoldoende blijkt, is tijdige en passende specialistische jeugdhulp nodig.

Ook wanneer er specialistische hulp nodig is, is het belangrijk dat er in de hulpverlening aandacht is voor de eigen kracht, verantwoordelijkheden en mogelijkheden van de jeugdige, ouders en het netwerk om hen heen. Door zoveel mogelijk aan te sluiten bij het gewone leven bevorderen we een gezonde en veilige ontwikkeling.

	Nederland			Holland Rijnland**			Oegstgeest		
	2022	2023	2024*	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Jongeren met jeugdzorg	10,6%	10,8%	10,7%	11,2%	11,4%	11,1%	11,8%	12,2%	11,6%

Bron: CBS Statline

*Voorlopige cijfers

**Agglomeratie Leiden en Bollenstreek

In 2023 had 12,2% van Oegstgeester jongeren tot 18 jaar jeugdhulp, een hoger percentage dan in NL of Holland Rijnland. We zien dat het aantal jongeren met jeugdhulp over de jaren stabiliseert (en iets lijkt af te nemen). Tegelijkertijd zien we dat de kosten toe blijven nemen en er steeds intensievere jeugdhulp in wordt gezet. Deze ontwikkelingen benadrukken het belang van een verandering in het jeugdhulp systeem; Hiervoor is een sterke sociale basis en goede samenwerking tussen jeugdhulpaanbieders, het jeugdteam, onderwijs en andere partners (zoals huisartsen, het sociaal team en de jeugdbescherming) essentieel. We werken verder aan een sterke sociale basis, een stevige lokale teams en duidelijke afspraken over de inzet van jeugdhulp. Hierdoor wordt specialistische hulp alleen ingezet waar dit echt nodig is en blijft deze hulp- ook in de toekomst- tijdig beschikbaar in die situaties. Dit sluit aan op de regiovisie van Holland Rijnland, de visie op de jeugdteams in de Leidse regio en op de inhoudelijke beweging die nagestreefd wordt met de Hervormingsagenda jeugd.

Verwijzing Jeugdhulp in natura

	Nederland*			Holland Rijnland**			Oegstgeest**		
	2022	2023	2024*	2022	2023	2024	2022	2023	2024
verwijzingen door gemeentelijke toegang	33%	32%	34%	32%	34%	34%	32%	32%	31%
verwijzingen door huisarts	35%	35%	35%	30%	31%	32%	35%	39%	41%
verwijzingen door GI	9%	8%	8%	10%	12%	11%	9%	9%	8%

Bron: Dashboard Holland Rijnland

* <https://dashboards.cbs.nl/v3/regionaaldashboardjeugdzorg/>

** Bron: Dashboard Serviceorganisatie Zorg, Holland Rijnland. (Cijfers beschikbaar vanaf 2022)

***eerste half jaar 2024

Hoe willen we dat bereiken?

Het Jeugdteam speelt een centrale rol in het behalen van dit doel. De uitgangspunten van de opdracht aan het huidige jeugdteam ligt in lijn met onze ambities. De focus ligt op normaliseren⁸: waar mogelijk wordt gebruikgemaakt van het eigen netwerk en de sociale basis, zodat dat specialistische jeugdhulp alleen wordt ingezet waar dat echt nodig is en dat jeugdigen en gezinnen de ondersteuning krijgen die zo goed mogelijk aansluit bij de hulpvraag. In de aankomende jaren willen we dit verstevigen. We werken aan de doorontwikkeling van de jeugdteams; en zoeken een inhoudelijke opdracht en organisatievorm die het beste aansluit bij Oegstgeest.

Voor de inkoop van specialistische jeugdhulp werken we samen in de Holland Rijnland jeugdhulp regio. Hier bundelen we expertise om scherpe afspraken te maken over passende jeugdhulp en geven we uitvoering aan het contractmanagement. Door de stijgende kosten en blijvende wachtlijsten in de jeugdhulp is een stevige transformatie noodzakelijk. Er zullen (soms lastige) keuzes nodig zijn over wat jeugdhulp is en hoe we het inzetten. Om dit op een goede manier te doen is het belangrijk om zorgvuldige data gedreven keuzes te maken en niet alleen in ons eigen systeem te veranderen maar ook afspraken met maatschappelijke partners zoals huisartsen en het onderwijs door te blijven ontwikkelen.

We streven naar een systeem waarin kwalitatief goede zorg tijdig beschikbaar blijft voor kinderen en gezinnen die het nodig hebben en wat financieel houdbaar is. Om hier te komen werken we mee aan de landelijke ontwikkelingen (Hervormingsagenda Jeugd, toekomstscenario kind en gezinsbescherming) laten we ons inspireren door andere gemeenten en organisaties, en werken we samen met inwoners, hulpverleners en verwijzers.

8) We houden hier de werkdefinitie van normaliseren vanuit de werkplaats SAMEN aan:

"Het reduceren van de zorgvraag door middel van het benadrukken van de eigen verantwoordelijkheid van jeugdigen, opvoeders en het sociale netwerk en tevens het waken voor onnodig diagnosticeren of problematiseren van incidenten en afwijkingen van het gemiddelde, ook wel 'de norm'.

Wat willen we bereiken?

- Jeugdigen en gezinnen ontvangen direct de juiste ondersteuning volgens de 1Gezin1Plan-methode, zodat versnippering van hulp wordt voorkomen.
- Een soepele overgang van 18- naar 18+: Jongeren met complexe problematiek worden goed begeleid naar (meer) zelfstandigheid, zodat zij niet tussen wal en schip vallen.
- We zorgen ervoor dat specialistische hulp tijdig beschikbaar is voor jeugdigen en gezinnen die dit nodig hebben. Samen met zorgaanbieders en regiogemeenten werken we aan initiatieven de wachtlijsten aanpakken en hoge kosten tegengaan.
- Jeugdhulp wordt waar mogelijk en passend in groepsverband aangeboden.
- Onderzoek naar de context van het kind en gezin, in samenwerking met andere domeinen, wordt standaard onderdeel van de hulpvraaganalyse. Wanneer ouderproblematiek meespeelt, bieden we via het Sociaal Team of onze partners passende ondersteuning of verwijzen we door.
- We hebben duidelijke afspraken en een nauwe samenwerking met partners binnen de veiligheidsketen (veilig thuis, jeugdbescherming) en externe verwijzers naar jeugdhulp (o.a. huisartsen en medische experts)
- We versterken de eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van ouders en het sociale netwerk van de jeugdige, zodat zij beter in staat zijn om ondersteuning te bieden. Dit helpt om draagkracht van gezinnen te vergroten en de afhankelijkheid van jeugdhulp te verkleinen.
- Ook jeugdigen die jeugdhulp ontvangen nemen deel aan een passende onderwijsvorm. Hiertoe versterken verscherpen en verduidelijken we de samenwerking met het onderwijs en worden verschillende onderwijs-zorg arrangementen verder ontwikkeld.

In de zomer van 2025 wordt de samenwerking tussen huisartsen en het jeugdteam verder verstevigd. Naast de inzet van de "reguliere" POHJ's wordt er een nieuwe pilot gestart waarin bij 2 praktijken **alle** jeugdwet-vragen door de huisarts doorverwezen worden naar de POH-J. Op deze manier krijgen we beter inzicht in de problematiek welke bij de huisartsen terecht komt op basis waarvan nieuwe afspraken met huisartsen kunnen worden gemaakt en een aangescherpt afwegingskader voor verwijzingen kan worden ontwikkeld.

4. Financieel overzicht

Financieel gezien hebben we in de aankomende jaren te maken met een forse opgave. De stijgende kosten van de toekenning van maatwerkvoorzieningen in de afgelopen jaren en de inhoudelijke opgaves die op ons komen geven ons een flinke uitdaging mee. Het opgenomen financiële kader is gebaseerd op de MJB vanuit de programmabegroting 2025. De mutaties naar aanleiding van de kaderbrief 2026 zijn hier al in verwerkt, maar administratieve begrotingswijzigingen, indexatie en voorstellen die niet in de kaderbrief opgenomen zijn (zoals de vertaling van de taakstelling in het sociaal domein) zijn hier nog niet in opgenomen. Voor een volledig financieel kader verwijzen we naar de programmabegroting en MJB 2026.

Thema begroting 2025-2028	2026	2027	2028	2029
Naar financiële zelfstandigheid	€3.651.555	€3.647.556	€3.646.007	€3.646.007
Samen meedoen	€2.650.618	€2.628.926	€2.628.347	€2.628.347
Een brede kijk op gezondheid	€2.616.350	€2.651.110	€2.647.538	€2.647.538
Ondersteuning in de eigen omgeving	€6.085.563	€6.085.563	€6.085.563	€6.085.563
Hulp bij goed opgroeien en opvoeden	€13.349.409	€14.016.340	€14.224.446	€14.224.446
Totaal	€28.353.495	€29.029.495	€29.231.901	€29.231.901

Financiële uitdagingen en risico's in de aankomende jaren.

De herstructurering van het gemeentefonds heeft op termijn flinke invloed op de uitkering die Oegstgeest in de toekomst vanuit het Rijk ontvangt. Als programma met de hoogste exploitatiekosten binnen de begroting kunnen wij niet anders dan scherp kijken naar de uitgaven binnen ons programma. Om inhoudelijk het goede te doen en een financieel houdbaar sociaal domein te creëren zullen we keuzes moeten maken over waar wij als gemeente wel en niet van zijn. In de tweede helft van 2025 wordt naar aanleiding van de uitkomsten uit de rapportage van Cebeon "*Begrotingsanalyse en benchmark Oegstgeest*" - een verdiepend onderzoek gedaan naar de stand van zaken en uitgaven vanuit het sociaal domein. De uitkomsten hiervan zullen mee moeten wegen in het maken van keuzes en het stellen van inhoudelijke en financiële prioriteiten.

Tegelijkertijd kijken we uit dat besparingen op de korte termijn geen inhoudelijke verschraling en grotere kostenstijging op de langere termijn in de hand werken. Verandering binnen het sociaal domein inhoudelijk en financieel hangt veelal samen met gedrags- en cultuurverandering binnen onze maatschappij; een proces van de lange adem wat niet in lijn is met de 4jarige politieke cyclus. Vanuit de inhoud willen we inzetten op een versteviging van de sociale basis- middels o.a. subsidies investeren in laagdrempelige voorzieningen & initiatieven vanuit het dorp- en een doorontwikkeling van maatwerk om op termijn duurder maatwerk zo veel mogelijk te voorkomen en zo slim en passend mogelijk in te zetten wanneer het nodig is. We geloven dat langdurig vasthouden aan deze koers nodig is om financieel duurzame resultaten te behalen en te blijven voldoen aan onze inhoudelijke plicht.

5. Monitoring en evaluatie

Sturen op maatschappelijk resultaat.

Dit beleidsplan vormt een breed en integraal kader op basis waarvan de gemeente Oegstgeest in de aankomende jaren aan de slag gaat met de maatschappelijke opgaven in het sociaal domein. De inrichting van programma 4 in de financiële P&C producten en de inrichting van dit beleidsplan sluiten op elkaar aan. Op deze manier bieden de P&C producten doorlopend ruimte om de inzet in dit domein en de maatschappelijke resultaten te verantwoorden. De gemeenteraad kan hiermee uitvoering geven aan zijn controlerende rol en aan de hand van deze verantwoording en actuele ontwikkelingen jaarlijks accenten verleggen wanneer dat wenselijk is.

Om de maatschappelijke resultaten die we nastreven ook in de dagelijkse waan centraal te blijven stellen vormen deze de basis van de werkplannen waarmee onze organisatie aan de slag gaat. Wat we doen draagt zo direct mogelijk bij aan wat we willen bereiken, en we zijn open en transparant over hoe dit verloopt, ook wanneer dit niet goed gaat. Juist door doorlopend te monitoren en eerlijk naar ons werk te kijken kunnen we leren wat er nodig is voor ons maatschappelijk resultaat en ons blijven ontwikkelen als organisatie, opdrachtgever en maatschappelijk partner.

Een belangrijk aspect van resultaatgericht werken is het beschikken over de juiste informatie op het juiste moment. Wij zien het beschikken over data als een enorm waardevol ingrediënt om de juiste keuzes te maken over wat we doen. We vinden het van belang om te weten wat we doen en werken in Q3-Q4 2025 aan een nulmeting in het sociaal domein. Tegelijkertijd zijn we ons bewust van de limieten van data; cijfers betekenen weinig zonder inzicht in hoe ze verzameld zijn en wat ze betekenen. Wanneer we ons uitsluitend baseren op cijfers, bestaat het risico dat we voorbijgaan aan wat er écht speelt in ons dorp. Om dit te voorkomen richten we ons niet alleen op het hebben van data, maar ook op de kwaliteit en het duiden van data.

Evaluatiemomenten

Daarom hebben we ervoor gekozen om in de komende periode gericht om te gaan met sturing en verantwoording. We richten ons op het behalen van maatschappelijke effecten, waarbij we niet alleen de nadruk leggen op cijfers. In plaats daarvan zoeken we actief de samenwerking met onze partners: samen duiden we de cijfers, betrekken we ervaringen van cliënten en gaan we in overleg met professionals om te beoordelen of doelen zijn bereikt. Daarbij blijven we alert op het beperken van onnodige administratie en registratielast.

In 2027 gaan we naar aanleiding van een korte tussenevaluatie, gebaseerd op de werkplannen en resultaten van onze partners, met de gemeenteraad en het dorp in gesprek. Voor het einde van de looptijd wordt het beleidsplan integraal geëvalueerd.